

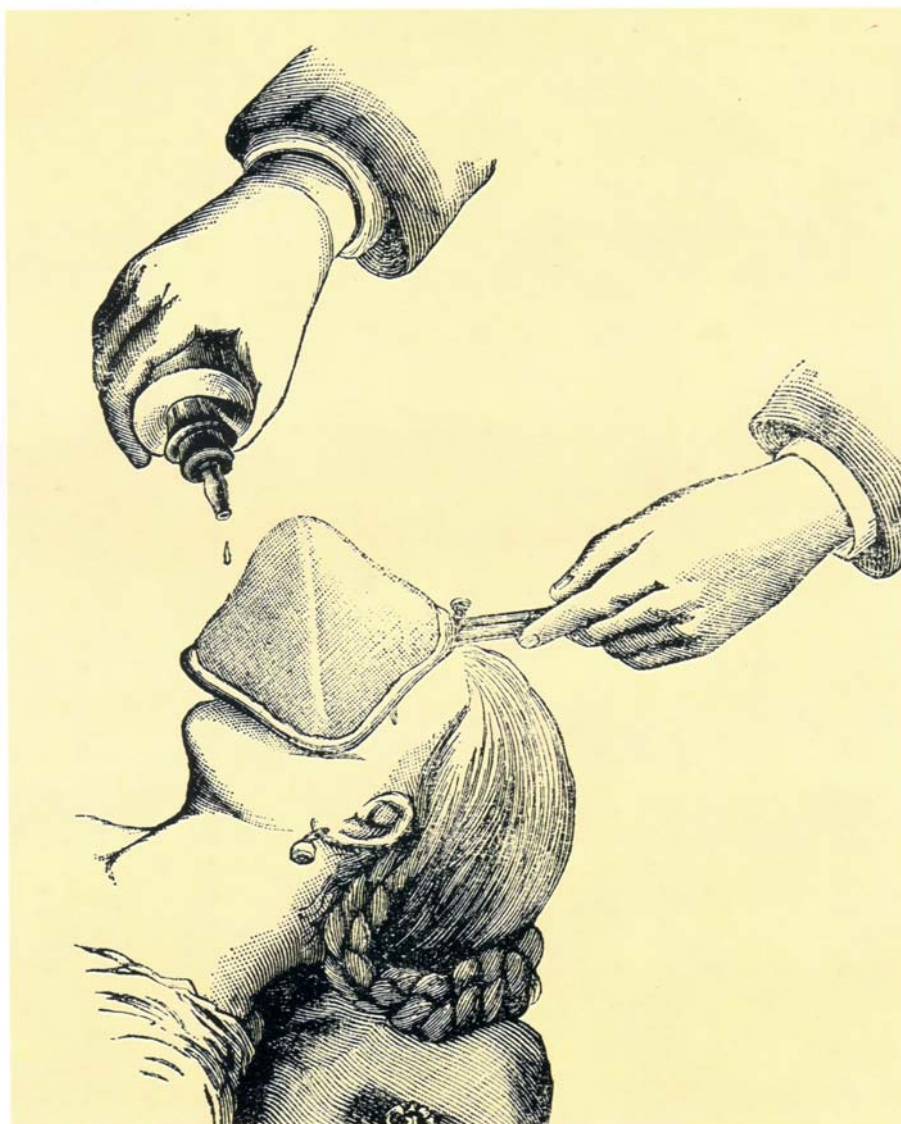
BULLETIN

Národní protidrogová centrála Praha

ročník IV

čtvrtletník

4/98

*Způsob narkózy (celkového znecitlivění) ze začátku 20. století.
(Therapeutisches Lexikon, xylografie.)*

Bulletin
Národní protidrogové centrály

Vydavatel :
Národní protidrogová centrála ÚOOZ S
KP P ČR

Vedoucí redakční rady:
npor. Miloš Vaněček

Adresa :
Policie ČR, PS 41/V5, 156 08 Praha 5,

Vydává :
oddělení vydavatelství obchodního
odboru Tiskárny MV, Hybernská ul.č.2,
112 19 Praha 1,
tel: 24212671 fax :24217313

Tiskne:
Tiskárna MV, p.o.Bartůnkova 4,
149 01 Praha 4
tel.7957011 fax 7952603
Vychází 4x ročně, cena 63,- Kč
Roční předplatné 252,-Kč
Objednávky přijímá a vyřizuje Obchodní
odbor Tiskárny MV, Hybernská 2, 112 19
Praha 1

**Distribuci a předplatné pro Slovenskou
republiku zabezpečuje :**

Magnet-Přes Slovakia s.r.o.
P.O.Box 169, 830 00 BRATISLAVA
tel./fax: předplatné 07/525 45 59
(07/444 545 59)
tel./fax: administrativa 07/525 46 28
(07/444546 28)
sídlu firmy :
Teslova 12, 821 02 Bratislava

Za věcnou správnost příspěvků ručí autoři
Přetisk povolen pouze se souhlasem
redakční rady

Podávání novinových zásilek povolila
Česká pošta s.p., Odštěpný závod Praha,
čj.6119/96 ze dne 15.10.1996

Určeno pro služební potřebu policie ČR,
obecní policie, SZ, soudů a vybraných
institucí

Povoleno MK ČR - 7834

ISSN 1211 - 8834

OBSAH:

3. SOUČASNÁ SITUACE V OBLASTI
NEZÁKONNÝCH DROG V ČR
Ing. Gabriel Berzsi
5. TĚKAVÉ LÁTKY. (INHALANTY)
Miloš Vaněček
12. HISTORIZUJÍCÍ ÚVAHA A POHLED
NA DROGOVOU ZÁVISLOST
V ČESKÉ REPUBLICE IV.
MUDr. René Grumlík, CSc.
15. PRIMÁRNÍ PREVENCE
KRIMINALITY V NOVÉM JIČÍNĚ
PROVÁDĚNÁ MĚSTSKOU POLICIÍ.
Rudolf RUBEŠ
17. SUBSAHARSKÉ DROGOVÉ SÍTĚ
VE VÝCHODNÍ EVROPE
PhDr. Miroslav Nožina
25. AKTIVITY NIGERIJSKÝCH
ZLOČINECKÝCH SKUPIN
V ČESKÉ REPUBLICE
Zdroj - Národní protidrogová centrála
29. POHLED DO ZAHRANIČÍ
Redakční rada
41. SDRUŽENÍ RODIČE PROTI
DROGÁM.
Redakční rada
42. NĚKOLIK POSTŘEHŮ
Miloš Vaněček
44. KNIHOVNIČKA BULLETINU
Lenka Šubrtová
46. DROGY NA VIDEOU

SOUČASNÁ SITUACE V OBLASTI NEZÁKONNÝCH DROG V ČR

Ing. Gabriel Berzsi Národní protidrogová centrála

Príspevek NPDC na 4. zasedání vedoucích národních protidrogových centrál /Fourth Meeting of Heads of National Drug Law Enforcement Agencies - HONLEA) konané ve dnech 14. až 18. září 1998 ve Vídni

Situace v České republice v oblasti nezákonných drog v současné době je až na několik výjimek plně srovnatelná se situací se zeměmi, ve kterých měla drogová scéna před několika málo lety nárůst několika desetiletí.

V České republice funguje v současnosti plně rozvinutá drogová scéna. Přes ČR tranzitují dodávky heroinu z blízkého východu, dalekého východu, dodávky kokainu z Latinské Ameriky, dodávky kanabinoidů z blízkého a středního východu i z Afriky. ČR je cílovou zemí pro všechny druhy OPL s výjimkou cracku. ČR je široce zapojena do nelegální výroby a přepravy drog, do nelegální výroby a obchodu prekurzory, do praní peněz z výnosu nelegálního obchodu drogami.

Uživatelé drog jsou v ČR i děti ve věku kolem 13 let, experimentující napoprvé s heroinem a získávající první zkušenost s nitrožilní aplikací.

Nárůst počtu osob zneužívajících heroin zůstává za poslední dva roky stabilní, již nepostupuje tak extrémně dynamicky.

Byla přijata řada zákonných opatření majících za cíl omezit nabídku drog, umožnit postihování praní peněz z výnosu drogového obchodu, byla přijata vládní koncepce boje proti drogám do roku 2000.

V ČR se během necelých 8 let :

- vytvořila otevřená drogová scéna
- vytvořila stálá klientela uživatelů heroinu
- vypukla módní vlna tzv. diskotékových drog
- rozšířilo užívání drog do všech regionů republiky
- prakticky zanikly komunity uživatelů heroinových náhražek (tzv. BRAUN - dihydrokodein)
- zabydleli se zde obchodníci drogami mezinárodního významu

V několika pohledech je drogová scéna ČR problematictější než v zahraničí :

- drogy jsou vzhledem k jejich cenám relativně přístupnější
- věková hranice mládeže experimentujících s tvrdými drogami je extrémně nízká
- podíl intravenózních uživatelů heroinu je cca 85 %
- vysoký podíl prvokonzumentů začínajících „tvrdou“ drogou

Specifické pro ČR je v současné době :

- nízká poptávka po kokainu (jednak díky vysoké ceně, jednak díky podobným účinkům PERVITINU - metamfetaminu)
- prakticky nulové zastoupení CRACKU (policie nezadržela jedinou dávku)
- značně vysoký podíl závislých osob zneužívajících těkavá rozpouštědla

Pro obchod drogami v ČR je vysoce příznačné :

- vysoký podíl na obchodě OPL, zejména ve větším měřítku, mají cizí státní příslušníci
- vysoký podíl na pouličním prodeji mají osoby romského původu
- vysoký podíl na pouličním prodeji mají osoby ve věku do 15 let
- zatím nízká průvodní násilná a majetková kriminalita

S ohledem na výše uvedené skutečnosti lze s potěšením konstatovat měnící se postoj justice v otázce postihu obchodníků a výrobců drog. Jsou navrhovány i udělovány tresty v horní polovině trestní sazby. Je čím dál častěji postihován organizovaný charakter distribuce. Trestní řízení, tedy doba od zadržení pachatele do nabytí právní moci rozsudku ve většině kauz se zkracuje. Zlepšuje se mezinárodní spolupráce jak na úseku operativní práce tak i v rámci poskytování i vyžadování právní pomoci.

Nejdůležitější změnou v oblasti nelegálních drog je novelizace trestního zákona a přestupkového zákona, která byla přijata v roce 1998 a nabývá účinnosti dnem 1.1.1999. Podle této novelizace je trestně postižitelné i přechovávání drog pro vlastní potřebu. Až do současné doby není držba drog pro vlastní potřebu v ČR trestně postižitelná a tak docházelo někdy i k paradoxní situaci, kdy policie musela v případě neprokázání jiné související činnosti podezřelé osoby vrátit zajištěné drogy.

Neoprávněná držba drog se bude posuzovat zejména podle množství drogy, kdy držba většího než malého množství bude řešena cestou trestního stíhání a držba malého množství cestou správního řízení.

Praktické stanovení hranice malého množství drogy ponechal zákonodárce otevřené. V současné době se diskutuje o tom, zda se tato hranice stanoví přirozenou cestou v podobě judikatur, nebo se určí zákonnou cestou ve formě usnesení vlády a podobně. Každá varianta má své výhody i nevýhody. Cesta judikatur by vycházela z praxe, ale bude trvat dlouho než se ustálí. Cesta rozhodnutí bude rychlejší ale nemusí být jednorázová v případě značného rozdílu mezi teorií a praxí.

Policie ČR pracuje na přípravě metodických materiálů upravujících postup policisty při setkání s drogovým problémem.

Další velkou změnou je přijetí zákona o návykových látkách, který nahrazuje starou a již dlouho nevyhovující vládní vyhlášku z roku 1988 a co je velice důležité, stanovuje trestnost i u neoprávněné výroby a obchodu prekurzory, což je v Českém právu naprostá novinka. Podle novely trestního zákona je trestná neoprávněná výroba a obchod u prekurzorů podle stejného § jako u drog, držba je trestná mírněji. Seznam omamných a psychotropních látek, prekurzorů a pomocných látek je součástí tohoto zákona a nemůžou tedy existovat výhrady pro jejich postihování jak tomu bylo dosud s odvoláním na listinu základních práv a svobod.

TĚKAVÉ LÁTKY. (INHALANTY)

Miloš Vaněček, Národní protidrogová centrála

Ihalanty jsou těkavé chemické látky, vyráběné jak pro obchodní, tak i lékařské využití. Ve většině případů se jedná o hydrokarbony. Mezi inhalanty užívané v lékařství patří anestetické plyny jako etér, vazodilátory (prostředky rozšiřující cévy), bronchodilátory (prostředky využívané při léčení astmatu) a jiné. K objevům takových látek přispěl rozvoj chemie koncem 18. a začátkem 19. století. V té době sir H. Davy (1778-1829) objevil účinky *oxidu dusného*; Davy ho zkoušel na sobě i svých přátelích a zjistil, že se po jeho vdechování dostávají pocity veselosti a bezstarostnosti. Nazval ho proto *laughing gas*, „plyn smíchů“. V češtině byl oxid dusný pojmenován „rajský plyn“. Než se narkóza rajským plynem prosadila, uplynulo ještě mnoho let. Šířeji se začal využívat teprve počátkem 20. století. Záhy se však objevilo i zneužívání rajskeho plynu.

S obdobnou historií se setkáváme i u *éteru*. Jeho účinky byly známy již počátkem 19. století - objevil je americký zubní lékař H. Wells (1815-1848). Nepodařilo se mu sice prosadit etér jako látku vhodnou pro narkózu, ale pokusy na sobě ho naučily etér zneužívat. Trpěl duševní poruchou a skončil sebevraždou. Úspěšnější v prosazování éterové narkózy byl další zubní lékař W. Morton (1819-1868). Teprve on v roce 1846 uplatnil éterovou narkózu v praxi. Následně se rozšířilo i zneužívání éteru, pořádaly se éterové dýchánky, oblíbeno bylo jeho skupinové zneužívání.

Éter byl dočasně vytlačen *chloroformem*, (který byl syntetizován v roce 1831), protože se předpokládalo, že nemá vedlejší účinky jako etér. Historie sice prokázala, že jde o omyl, ale to už byly objeveny další látky, které byly vhodné pro použití při „chloroformových dýcháncích“. Tak je vlastně historie „čičačů“ (*snifferů*) prchavých látek spjata s historií narkózy. V minulém století však ještě nedošlo k většímu rozšíření tohoto typu toxikomanie. Jeho éra nastala až po objevení nových látek, jež byly pro veřejnost dostupnější. Teprve novodobá chemie zavedla celou řadu prostředků obsahujících prchavá rozpustidla, kterých ihned využili toxikomani.

Nožina Svět drog v Čechách.

Kolem roku 1950 se mezi mládeží zejména v USA a Švédsku začalo vyskytovat zneužívání těkavých látek schopných ovlivnit činnost centrální nervové soustavy. Tato forma toxikomanie se velmi rychle šířila. Nejprve silně zasáhla Japonsko a později i západní Evropu. Ve stejné době se této vlně nevyhnulo ani Polsko. K rychlému šíření dopomohla jednak snadná přístupnost a dosažitelnost zneužívaných látek. U nás poprvé lékaři zjistili případy závislosti na těkavé látce v letech 1966 - 1970.

Ještě v roce 1971 uváděl Mečíř, že se poměrně vzácně setkává ve své práci u dospělých a ještě vzácněji u nezletilých s návykem na čichání těkavých látek schopných ovlivnit činnost centrální nervové soustavy. Bývaly to výpary éteru, benzínu, chloroformu, trichloretylenu, Narcogenu (čistý trichloretylén) tetrachlormetanu. Mečíř dále uváděl, že tyto látky používají někteří mladiství, kteří pracují v laboratořích i v jiných provozech, kde k nim mají snadný přístup. Jinak se tyto látky dostávaly do rukou nezletilým většinou ve směsi, a to ve formě prchavých čističů skvrn. Byl to například přípravek čikuli, který obsahuje 50 % trichloretylénu a 50 % trachloretylénu nebo technického trichloretylénu. Inhalace je vyhledávána buď pro euforizující působení, nebo pro komplex příznaků obluzeného vědomí, jež se dostavuje po inhalaci trvající i desítky minut. Pacienti popisovali převážně iluze, halucinace, změny nálady, bludné interpretace reality, často i různé somatické senzace.

Zvláště v USA se upozorňovalo na častý návyk na čichání lepidel, používaných při stavbě modelů letadel, lodí a podobně. Čichá se zpravidla tak dlouho, dokud se nedostaví účinek, nebo dokud se látka nevypaří. Někdy se napomáhalo odpařování zahříváním látky v papíru.

Do jisté míry byly těkavé látky jako inhalační forma psychotropních látek na počátku zneužívání bezpečnější. Jakmile se totiž inhalující cítil pod vlivem drogy, přestával inhalovat. Žel, praxe ukázala, že se tato potencionální výhoda přestala uplatňovat. Forma, kdy složený kus látky, prosycený čichanou těkavou látkou zůstal ležet na nose i ústech v těžké opojenosti sniffera, může vést k úmrtí ochrnutím dýchacího centra. To platí pro dnes nejčastěji používaný způsob aplikace, kdy se látka nalévá do spacího pytle, do igelitového sáčku, nebo se do sáčku vloží textilie nasycená těkavou látkou a sáček si inhalující přetáhne přes hlavu. Tak se dostane vysoké koncentrace, ale zároveň právě i smrtelných výsledků této aktivity.

V průběhu roku 1973 došlo v ČSSR k 77 případům úmrtí následkem čichání toluenu nebo trichloretylénu. V roce 1974 došlo 8 případů.

Mečír

Rozborem úmrtí za první pololetí 1975 se zabýval Karel Šilhánek, který v Kriminologickém sborníku č. 2, ročník 1976 uvedl následující údaje. V prvním pololetí 1975 zemřelo 13 čichačů..

Pohlaví : 10 chlapců 3 dívky

Věk	
16 let	2
17 let	3
18 let	5
19 let	3

Čichání prováděno	
osamoceně	10x
ve společnosti	1x
nezjištěno	2x

Z neuzitá látka	
toluen (maloobchodní balení)	8x
či-ku-li (maloobchodní balení)	3x
ředidlo C-6000 (maloobchodní balení)	1x
trichlorethylen	1x

Rozdělení podle krajů	
Ústí nad Labem	4 případy
Bratislava	4 případy
Brno	2 případy
Hradec Králové	1 případ
Ostrava	1 případ
Plzeň	1 případ

Místo úmrtí	
byt rodičů	9x
sklep	2x
v zaměstnání	1x
v terénu	1x

Pro návyk na uvedené látky bylo z této skupiny v minulosti léčeno 6 osob v psychiatrických odděleních poliklinik. Jedna žena byla těhotná a další na mateřské dovolené.

Toluenu se v sedmdesátých letech vyrábělo asi 400 tun ročně. V roce 1974 bylo obchodním organizacím dodáno k přímému prodeji spotřebitelům přes 125 000 plechovek s obsahem 900 g toluenu. Obdobná situace je i s distribucí trychloretylenu. V roce 1974 bylo dodáno přes 50 000 lahví s obsahem 700 g a 75 000 lahví s obsahem 1 400 g trychloretylénu.

Tento stav přetrvával i na počátku osmdesátých let. Tato forma toxikomanie se stále více objevovala v takzvaných skupinách závadové mládeže. Z 26 případů úmrtí v roce 1981 zemřelo 16 osob přímo po inhalaci prchavých toxických látek.

Analýzou celostátní evidence toxikomanů v roce 1987 byl zjištěn závěr, že v období let 1982 - 1987 je z celkového počtu osob závislých na omamných látkách 40-45 % závislých na prchavých syntetických látkách. Osoby závislé na prchavých syntetických látkách jsou nejčastěji do 20 let věku, počínaje žáky základních škol. Ze zkušenosti pracovníků jak bezpečnosti tak i zdravotnictví se dalo odvodit, že tyto látky byly u většiny toxikomanů takzvanou startovací drogou, ze které postupně přecházejí na jiné drogy.

V Praze v roce 1987 převládala výroba drog z komerčních léčiv. Poté co začaly být tyto léky vydávány na lékařský předpis, došlo jednak k padělání receptů a také návratu ke zneužívání prchavých syntetických látek. V roce 1987 zemřelo na následky intoxikace 9 osob a 5 osob spáchalo sebevraždu. V evidenci bezpečnosti bylo evidováno 561 zatímco ve zdravotnické evidenci 582 toxikomanů. Na území hlavního města Prahy byla nealkoholová toxikomanie nejrozšířenější.

Ve středočeském kraji byl zaznamenán v roce 1987 nárůst případů zneužívání prchavých syntetických látek, zejména toluenu. 2 osoby zemřely a jedna se pokusila o sebevraždu. V evidencích bezpečnosti bylo vedeno 341 a ve zdravotnické evidenci 401 toxikomanů.

Ve východočeském kraji v roce 1987 jako nejrozšířenější forma zneužívání návykových látek převládá inhalace prchavých syntetických látek. Na následky intoxikace 2 osoby zemřely, 2 spáchaly sebevraždu a 1 se o sebevraždu pokusila. V evidenci bezpečnosti bylo vedeno 400 a ve zdravotnické evidenci 388 toxikomanů.

V severočeském kraji v roce 1987 situace ve zneužívání návykových látek koresponduje se situací v Praze. Je zde značně rozšířená a ve větší míře jsou zde zaznamenávány obě hlavní formy a to zneužívání prchavých syntetických látek a výroba drog z komerčních léčiv. Na následky intoxikace zemřelo 8 osob, 2 osoby spáchaly a 6 osob se o sebevraždu pokusilo. V evidencích bezpečnosti bylo vedeno 1 517 a v evidenci zdravotnické 1 633 toxikomanů.

Na území západočeského kraje bylo v roce 1987 nejrozšířenější zneužívání prchavých syntetických látek a to zejména toluenu, acetonu a lepidla vulkán. 2 osoby zemřely na následky intoxikace, 2 osoby spáchaly a 5 osob se o sebevraždu pokusilo. V evidenci bezpečnosti bylo vedeno 417 a ve zdravotnické evidenci 497 toxikomanů.

V jihočeském kraji se v roce 1987 jako důsledek omezení volného prodeje některých zneužívaných léků projevil nárůst zneužívání prchavých syntetických látek. Nebylo zaznamenáno žádné úmrtí ani sebevražda. V evidenci bezpečnosti bylo 139 a v evidenci zdravotníků 239 toxikomanů.

V severomoravském kraji byl v roce 1987 zaznamenán mírný pokles, formy však zůstaly nezměněné. Převažuje inhalování prchavých syntetických látek a značně je rozšířená i nitrozilní aplikace drog vyrobených z léků. 14 osob zemřelo, 7 spáchalo a 57 se pokusilo o sebevraždu. Bezpečnost evidovala 958 a zdravotnictví 942 toxikomanů.

V jihomoravském kraji se v roce 1987 situace podstatně změnila. Vzhledem k omezené dostupnosti léků, ze kterých se vyráběly omamné látky, došlo k opětovnému zájmu toxikomanů všech věkových skupin o prchavé syntetické látky, zejména toluen. Výroba

omamných látek z léků však stále převládala. Úmrtí v důsledku intoxikace nebylo zaznamenáno, prošetřoval se jeden případ sebevraždy. Bezpečnost evidovala 643 a zdravotnictví 628 toxikomanů.

Roční incidence problémových uživatelů drog v České republice za rok 1997.

Celkový počet nově evidovaných klientů v léčebných a kontaktních centrech v České republice za rok 1997 byl 3 132 osob z toho 1970 mužů a 1 152 žen.

Nejčastěji zastoupenou skupinou drog udávaných jako droga základní zůstává pervitin a ostatní stimulantia (1 540 uživatelů, což tvoří 49,2% ze všech nově evidovaných uživatelů). Na druhém místě je heroin a ostatní opiáty (692 osob, to je 22,1%, samotný heroin pak 672 osob, to je 21,5%). Dále v pořadí jsou kanabinoidy (512 osob, to je 16,3%) prakticky představované marihuanou (495 osob, to je 15,8 %) a konečně rozpustidla (167 osob, to je 5,3 %), kde se výrazně uplatňoval toluen (142 osob, to je 4,5 %).

Rozpustidla jako základní droga podle pohlaví.

SKUPINA DROG	MUŽI		ŽENY		CELKEM OSOB	%
	POČET	%	POČET	%		
rozpustidla	133	79,6	33	19,8	167*	5,3

* u jednoho z problémových uživatelů není známo pohlaví

Toluen a jiná rozpustidla jako základní droga podle pohlaví

Základní droga	MUŽI		ŽENY		CELKEM OSOB	%
	POČET	%	POČET	%		
TOLUEN	111	78,2	31	21,8	142	4,5
Jiná rozpustidla	23	92,0	2	4,0	25*	0,8

* u jednoho z problémových uživatelů není známo pohlaví

Rozpustidla jako základní droga v regionech

PRAHA		STŘED. Čechy		JIŽNÍ Čechy		ZÁP. Čechy		SEV. Čechy		VÝCH. Čechy		JIŽNÍ Morava		SEV. Morava	
poč	%	poč	%	poč	%	poč	%	poč	%	poč	%	poč	%	poč	%
8	4,8	8	4,8	4	2,4	9	5,4	40	24,0	9	5,4	28	16,7	61	36,5

Rozpustidla jako základní droga podle věkových skupin - rok 1996 a rok 1997

do 15 let		15 - 19 let		20 - 24 let		25 - 39 let		40 a více let		neznámá	
1996	1997	1996	1997	1996	1997	1996	1997	1996	1997	1996	1997
58	20	159	103	27	23	21	13	2	5	7	3

Průměrný věk problémových uživatelů rozpustidel v roce 1996 a roce 1997

rok 1996		rok 1997	
počet	průměrný věk	počet	průměrný věk
274	18,1	163	19,0

Rozpustidla jako základní droga podle věku jejího prvního užití

do 15 let		15 - 19 let		20 - 24 let		25 a více let		neznámý	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
54	32,3	86	51,5	11	6,6	3	1,8	13	7,8

Toluen a jiná rozpustidla v kombinaci se základní drogou

	Muži	Ženy	Celkem osob	% ze všech uživatelů
TOLUEN	51	19	70	2,2
JINÁ	13	4	17	0,5

Typ zaměstnání 167 problémových uživatelů rozpustidel

Pravidelné		Nezaměstnaný Přil.práce		Student žák		Jiná možnost		Neznámo	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
21	12,6	50	29,9	82	49,1	6	3,6	8	4,8

Vzdělání 167 problémových uživatelů rozpustidel

Základní		Střední bez maturity		Střední s maturitou		Vysoká škola		Neznámo	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
124	74,2	24	14,4	4	2,4	*	*	15	9,0

Frekvence užívání rozpustidel jako základní drogy

1 x týdně či méně		2 - 6 dní v týdnu		denně		neužita minulý měsíc		Neznámo	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
47	28,1	59	35,3	18	10,8	5	3,0	38	22,8

Intoxikace toluenem a jinými rozpouštědly

	Muži	Ženy	Celkem
Toluen	28	4	32
Jiná rozpustidla	13	2	15

* celkem bylo 999 případů intoxikace z toho 530 mužů a 469 žen.

	Opakovaný abusus	první kontakt	Neznámo	Celkem
toluen	20	3	9	32
jiná rozpust.	9	4	2	15

* celkem bylo 999 případů intoxikace

Příčiny intoxikace

	předávkování	jiná	neznámá	Celkem
toluen	22	8	2	32
jiná rozpust.	12	2	1	15

Úmrtí

	Muži	Ženy	celkem
toluen	3	0	3
jiná rozpust.	1	0	1

* celkem bylo 21 případů úmrtí, z toho 14 mužů a 7 žen

TRESTNÁ ČINNOST SPÁCHANÁ POD VLIVEM TĚKAVÝCH LÁTEK V ČESKÉ REPUBLICE									
	1996			1997			1.pololetí 1998		
	poč.	děti	mlad	poč.	děti	mlad	poč.	děti	mlad
násilné činy	15	0	0	12	2	2	7	0	2
mravnostní činy	2	0	1	2	0	1	0	0	0
krádeže vloupáním	9	3	1	6	0	3	3	0	0
krádeže prosté	15	8	5	21	9	9	13	1	1
ostatní majetkové činy	2	0	0	1	0	0	1	0	0
ostatní kriminální činy	29	12	6	33	26	3	21	2	10
zbývající kriminální činy	1	0	0	1	0	0	1	0	0
celkem	73	23	13	76	37	18	46	3	13

TRESTNÁ ČINNOST SPÁCHANÁ POD VLIVEM TĚKAVÝCH LÁTEK									
	1996			1997			1.pololetí 1998		
	počet	děti	mlad	počet	děti	mlad	počet	děti	mlad
Hlavní město Praha	5	0	0	7	1	0	8	0	0
Středočeský kraj	1	0	0	17	6	0	2	0	0
Jihočeský kraj	4	0	0	1	0	1	1	0	0
Západočeský kraj	1	0	0	13	2	4	2	0	0
Severočeský kraj	14	9	2	10	1	8	8	1	3
Východočeský kraj	11	0	0	1	0	0	0	0	0
Jihomoravský kraj	17	7	7	20	25	4	13	1	8
Severomoravský kraj	19	7	4	7	2	1	12	1	2

* 1 skutek je vykazován statisticky železničním oddělením policie ČR.

HISTORIZUJÍCÍ ÚVAHA A POHLED NA DROGOVOU ZÁVISLOST V ČESKÉ REPUBLICE IV.

MUDr. René Grumlík, CSc.

Po velmi krátké době, co populace dospělých po znemožnění přístupu k Fenmetrazinu a Dexfenmetrazinu se obrátila v preferenci **benzodiazepinových psychofarmak**, forsírovaných v účinku na psychické funkce alkoholem. V této době se v rukou psychiatrů často objevovaly chorobopisy nebo k expertize předkládané trestní spisy, popisující amentně-delirantní stavy. 40-letý muž při vleklém manželském konfliktu řídil svůj automobil v intoxikaci alkoholu s Meprobamatem, při noční jízdě narazil zezadu na cyklistku a usmrtil ji. Mocným nástupem vystoupila naše mládež v té době s vdechováním **par organických rozpouštědel**. Byla to prudká vlna, epidemicky se šířící z velkoměstských areálů na venkov, zachvacující převážně učňovskou mládež a na nižší sociokulturální úrovni žijící její části. Toluén, a trichlorerthylen se stl determinujícím faktorem pro existenční styl part mladistvých a nezletilých, obě tyto látky ukázaly aspekt morálního a sociálního chátrání a také aspekt vysokého rizika smrti. Policejní statistiky registrovaly značný počet úmrtí přímo na místě fetování v různých sklepních brlozích, při teplovodních kanálech, ve stanech. Tyto látky se objevovaly jako důležité faktory v trestních spisech soudů a při léčebné bezmocnosti psychiatrů se sniffaři začali objevovat v psychiatrických léčebnách. Všechna možná péče o nafetované odpovídala basálním úkolům protialkoholního záchytu. Vesměs se z klinického hlediska jednalo o zneužívání těchto látek a vždy takové počínání mohlo být chápáno jako predehra budoucích zájmů o alkohol a budoucího sociálně maladativního bytí.

Čím dál tím víc se na území republiky začaly ukazovat pravdivými pro Evropu určené postuláty švýcarského psychiatra profesora Kielholze z basilejské univerzity z roku 1967, že

- se přesouvá zájem o drogy k populaci mladších ročníků,
- narůstá počet závislých v dosud běžných věkových skupinách,
- se objevují nové formy chování při aplikaci drogy (skupinový fenomén, inhalace, nitrožilní aplikace)
- narůstá polytoxikomanie,
- současně narůstá alkoholismus ve všech věkových skupinách,
- procentuálně přibývá žen na drogách a alkoholu závislých.

Vynalézavost mladých lidí při vyhledávání omamujících látek jakoby neznala hranic. Na krátkou dobu se do popředí zájmů dostal v první polovině sedmdesátých let medikament **Triphenidyl**, lék ordinovaný neurology. Mladí lidé po poučení z kriminálních subkultur pocházejícím odhalili jeho halucinogenní vlastnosti a schopnost navodit příjemnou změnu nálady v kombinaci s alkoholem. V podstatě jde o atropinové účinky tohoto léku.

V trestním řízení v jednom takovém případě byli psychiatři přibráni jako znalci. V tomto příběhu 18-letý student s enormním na svůj věk zájmem o alkohol se stejně starým nedoučencem vyšli na zábavu. Pro posílení vlivu alkoholu každý užil několik tablet Triphenidylu. Student za příznaků otravy atropinového typu v delirantně amentním stavu se utopil ve 30 cm hlubokém potoku a nedoučenec v halucinatorním psychotickém stavu byl přijat do psychiatrické léčebny.

Do éry sniffingu stejně prudce a mocně vstoupila u naší mládeže, zase převážně učňovské a v jejich subkulturních částech, nebezpečnější forma užívání **codeinu a pervitinu**

v nitrožilní aplikaci. V ilegálnosti se držela výroba i distribuce, dodavatelem materie musely být ovšem lékárny naše a také zahraniční. Objevilo se vykrádání lékáren a zdravotních středisek, kradení a falšování receptů, vznikaly zchátralé tlupy drogu vyrábějící, s ní kšeftujících a současně ji zneužívající. Nastala doba alnagonismu, kodein byl velmi jednoduše izolován z analgeticky účinného léku Alnagon. Mladí lidé si při nitrožilní aplikaci nesterilního roztoku počínali bez bázně a hany. Vzrostl zájem o injekční stříkačky z nemocničních smetišť. Klinická pracoviště začala registrovat nárůst závislých na drogách morfinového (kodeinového) typu, i když u většiny hospitalizovaných stále ještě bylo možné konstatovat zneužívání drog v rámci zvoleného subkulturního životního stylu a jemu odpovídajících systémů hodnot a hodnocení. Důsledkem nesterilních vstříků kodeinových roztoků bylo vazivovatění povrchních žilních systémů, vleklé hnisavé abscesy, četný přenos virového zánětu jater.

V popsaných podobách se rozvíjel zájem o drogy v naší populaci v padesátých až osmdesátých letech, tedy v dobách socialistických mantinelů nám pro bytí daných. V další době autor tohoto sdělení už neměl klinický kontakt s nemocnými, které droga přiměla k psychiatrické hospitalizaci. Zůstaly mu úvahy o tom, zda naše česká populace může směřovat do doby, kdy drogy se stanou celospolečenským problémem, nebo zda jsme vybaveni jakousi obranou genetickou zakódovaností proti tomuto nebezpečí. Ukázat to může nová doba vstupu tvrdých drog na naši scénu i přes všechnu protidrogovou aktivitu se zvýšením ne jen toho, čemu se říká surveillance.

Pohlédněme opět do historie:

Kuffner v roce 1900: Dle našich ústavních zkušeností morfinismus u nás nenabyl značného rozšíření. Což snad dá se vysvětlit tím, že jeho pařeníštēm jsou vūbec blahobytnější vrstvy společenské.

Vencovský v roce 1959: Praktická aplikace našich zákonných opatření (před i o druhé světové válce) vedla takřka k úplné likvidaci opiátové toxikomanie u nás.

Bewley v roce 1970, expert SZO: Československo, Francie a Jugoslávie jsou země s nepatrnými nebo žádnými problémy s drogovou závislostí. Užívání drog tam se dá nazvat něčím jako z rekreačních účelů (for recreational purposes).

Klinická praxe onoho necelého půlstoletí od konce druhé světové války ukázala, že skutečně v zemích Koruny České nebylo celospolečenských problémů s drogami. Na druhé straně v této řeči stojí, odkud až problémy s drogami má se mít za celospolečenské. Jednou ve větší podruhé v menší míře medicínský i policejní dohled nad drogami v té době vykonáván byl. U jednotlivců však problémy mohly být mimořádné s poruchami psychickými, tělesnými a sociálními, i když se jednalo o měkčí drogy. Nejvíce nám toho ukázali čeští a slovenští lékaři, lidé s nekomplikovaným přístupem k drogám v podobě medikamentů s toxikomanickou potenci. S Drábkem jsme vytvořili soubor, čítající 45 lékařů (28 mužů a 17 žen), přijatých do opavské psychiatrické léčebny v letech 1962 až 1976 s příznaky závažných poruch při závislosti na drogách, to s průměrným věkem u mužů 41,2 let a u žen 33,3 let. Oproti pacientům nelékařské profese byli nápadní polymorfni toxikomanií, těžkými stavy psychické alterace v akutní i chronické intoxikaci, častým přivezením přímo z pracoviště v pracovním oděvu, pokročilostí charakteropatických změn osobnosti a po četných manželských a profesionálních debaklech, těžkými formami abstinence příznaků včetně psychotických vzrušení, epileptických záchvatů a vegetativních krizí, klamně podávanou anamnézou, rafinovaností v opatrování si drog v odvykací léčbě a špatnou prognózou při většinou nezdolném zapírání a jen formálně deklamované touze po vyléčení.

Ponechejme na budoucí době otevřené společnosti, necht' rozhodne, půjde-li naše populace v zájmu o drogy cestou o dosavadní intenzitě nebo nastolí-li celospolečenský problém. U dosavadního ohlídkování v aktivitách při napojenosti na mezinárodní organizace jistě zůstaneme. Pohybujeme se současně v polemice mezi benevolentnosti v přístupu k našemu světu v drogách anebo jeho opakem. Sám podle svých dřívějších klinických zkušeností bych se přimlouval k tužšímu a restriktivnějšímu přístupu.

PRIMÁRNÍ PREVENCE KRIMINALITY V NOVÉM JIČÍNĚ PROVÁDĚNÁ MĚSTSKOU POLICIÍ.

Strážník Rudolf RUBEŠ, tiskový mluvčí

V oblasti primární prevence, kterou provádím jako strážník Městské policie v Novém Jičíně, jsem začal pracovat v červnu 1997. Podklady ze kterých jsem čerpal byly větší částí z odborné literatury, ale vycházel jsem i ze znalostí místních problémů. Nový Jičín má totiž ve statistikách jedno z čelních míst v kriminalitě mládeže. Jedná se především o majetkovou trestnou činnost. Je tudíž nutné působit na mládež na základních školách a to na druhém stupni.

V měsíci červenci 1997 jsem začal připravovat program besed pro žáky na druhém stupni základních škol, a to v několika oblastech, jež jsem považoval za klíčové pro úspěšné plnění primární prevence.

Byly to tyto oblasti :

1. Práce policie - co obsahuje, rozdělení pravomocí Policie České republiky a Městské policie. Rozdělení uniforem, práce a technické vybavení Policie České republiky a Městské policie. Zde byla velká škoda, že se zástupci Policie České republiky ani nesnažili zapojit do jakéhokoliv programu i když byly přizváni.
2. Zvyšování právního povědomí mládeže. Zde jsem zahrnul právní ponaučení o mantinelech slušného chování a jednání ve společnosti a možných důsledcích špatného počínání a kolizí se zákonem, která je mnohdy zbytečná. Dále problematiku zneužívání drog a jejich možné důsledky na život a chování jedince. Neopomenul jsem ani alkoholismus jemuž propadá vlivem složité doby stále více lidí.

Toto byla první etapa, ale zpracování materiálů tak, aby bylo záživné pro mladé lidi v pubertálním věku je a bylo velmi složité.

Plán jsem si vypracoval tak, že se sice jednalo o přednášku, ale ne o přednášku způsobem výkladu, kdy žáci jsou pasivní na svých místech a dělají si maximálně poznámky. Vyhýbal jsem se tomu, aby moje přednášky byly pouze mým monologem, ale snažil se vždy o dialog, který zaujme cílovou skupinu. Samotní žáci se aktivně zapojovali kladením otázek, na které jsem odpovídal a zároveň připomínal souvislosti, které si žáci mnohdy ani neuvědomili.

Po zpracování a přípravě těchto materiálů jsem oslovil a obeslal vedení 9. Základních škol v Novém Jičíně. 6 škol, které projevíly zájem, jsem podrobně seznámil s programem primární prevence na školách. Oslovil jsem i dětský domov v Novém Jičíně. Zde jsem se ale setkal se zajímavým přístupem. S vedením domova jsem si domluvil den a hodinu, kdy domov navštívím i cílovou skupinu dětí, pro kterou byl program určen. Když jsem ve sjednaném termínu domov navštívil byly v domově děti pouze předškolního věku, kterým přednáška nebyla určena. Cílová, předem dohodnutá skupina starších dětí byla s vedením domova na výletě. Na to jsem nebyl předem upozorněn, ani domov neprojevil snahu změnit termín, aby se přednášky mohla zúčastnit dojednaná cílová skupina. Měl jsem pocit, že něco skrývají. Bohužel i toto se stává a jak je vidět cesta bývá mnohdy trnitá.

Toto však nebyl jediný problém na který jsem narazil. Další problémem bylo plánování samotných besed. Musel jsem vycházet z požadavků škol a z plánů vlastních směn. Z těch jsem zatím nebyl vyčleněn a tak besedy na školách musím provádět ve svém volném čase. Díky vstřícnosti vedení škol se ale i tento problém podařilo vyřešit a plánované besedy se nakonec uskutečnily.

Stručně vyhodnocení.

- O besedy byl po jejich uvedení na světlo světa velký zájem. Zde jsem využíval kontaktů tiskového mluvčího Městské policie v Novém Jičíně na masmédiu. Využil jsem Kabelové televize, Rádía FM Hellax, týdeníků a deníků vycházejících na severní Moravě. Redaktory jsem osobně zval na tyto besedy. Tím, že o besedách psali se o nich dozvěděli i v dalších školách mimo Nový Jičín. I na těchto školách byly besedy provedeny. Bylo provedeno mnoho besed na základních školách různého typu včetně školy pro mentálně postižené děti. Pro tuto školu jsem si připravil speciální preventivní program, protože tyto děti jsou snadno zmanipulovatelní pro páchání trestné činnosti a na druhou stranu sami velice často bývají oběťmi trestné činnosti.
- Původně jsem uvažoval o větším počtu besed. Jelikož jsem ale mohl provádět pouze ve svém volném čase, musel jsem jejich počet omezit s přihlédnutím k časovým možnostem. I proto jsem si vypsals projekt, jež má za úkol mapovat problémy na školách. Tyto konkrétní problémy se budou vyhodnocovat a následně řešit. Projekt spočívá ve vybudování dřevěných schránek, které budou instalovány na školách a žáci budou moci vřazovat svoje dotazy a problémy do těchto schránek a to anonymně. Poté i besedy již mohou být konkrétnější a zabývat se problémy té které školy nebo žáků.
- V projektu jsem žádal ještě o videorekordér. Ten bych chtěl využívat k promítání instruktážních filmů, které v rámci projektu prevence kriminality natočila kabelová televize studio VANDA, se kterým rovněž spolupracuji.
- Na jaře roku 1998 jsem začal pracovat i na dalším projektu v prevenci kriminality. Byl to projekt na zřízení klubu pod názvem NADĚJE. Počáteční problémy s najitím prostorů byly díky pochopení ze strany města vyřešeny. Dostal jsem do bezplatného pronájmu prostory v azylovém domě. Zde jsem v dubnu za účasti masmédií zmiňovaný klub NADĚJE otevřel. Klub je určen pro všechny mladé lidi jež nemají co dělat a mají třeba problém, který chtějí řešit. V klubu problém rozebereme. Když se jedná o právní sféru běžného života poradím sám, jestliže jde o problém sociální tak jej konzultuji se sociální kurátorkou nebo ji celý případ předám. Hlubší problémy psychologického rázu odkazují na Linku důvěry nebo přímo na osobní návštěvu tohoto pracoviště, kde jsou připraveni specialisté.
- Ještě hlouběji jsem začal spolupracovat s masmédií, jejíž prostřednictvím upozorňuji obyvatele na problémy dnešních mladých lidí.
- V současné době je tedy v činnosti klub NADĚJE, který je otevřen každou středu odpoledne. Podobný klub bude otevřen ve Frenštátě pod Radhoštěm v prostorách zvláštní školy. V tomto klubu bude pracovat paní Palová, která bude využívat svoje zkušenosti, protože v tomto klubu na zvláštní škole bude odlišný přístup než na základních školách.
- V rámci sponzorování nevýdělečné sféry jsem po dlouhodobém jednání s případnými sponzory od fy ALSYKO pana Myslíka získal jako sponzorský dar mobilní telefon, který mi významně usnadňuje práci a šetří čas.

Závěrem bych chtěl podotknout, že tato práce má určitě budoucnost. Možná první vlašťovkou je snížení podílu dětí a mladistvých na nápadu trestné činnosti v prvním pololetí 1998. Porovnáním s prvním pololetím roku 1997 bylo zjištěno, že u dětí došlo ke snížení kriminality o 2,78 % a u mladistvých o 4,96 %.

Prvním cílem do budoucnosti vidím nutnost úpravy pracovní doby. Bez této změny nelze posunovat hranice současného vytížení a tedy nelze ani rozšiřovat stávající činnost.

SUBSAHARSKÉ DROGOVÉ SÍTĚ VE VÝCHODNÍ EVROPĚ

PhDr. Miroslav Nožina, Ústav mezinárodních vztahů

Již od prvních dnů zrodu nových demokracií začaly vstupovat na území postkomunistické východní Evropy mezinárodní zločinecké skupiny. Nelegální obchod s drogami získal na organizovanosti a na intenzitě. „Klasické“ domácí drogové podsvětí bylo v řadě východoevropských zemí odsunuto do pozadí agresivnějšími gangy z oblasti albánského Kosova, Bulharska, Turecka, bývalého Sovětského svazu, Itálie, arabských zemí, Latinské Ameriky. Nechvalnou pověst si ve východní Evropě získali i překupníci drog přicházející z oblasti subsaharské Afriky, především z Nigérie*.

Afričtí překupníci a pašeráci drog začali využívat východoevropských tras zhruba od počátku 90. let. Početné skupiny jejich drogových kurýrů se v té době objevily v bývalém Sovětském svazu, Polsku, Rumunsku, Maďarsku, Jugoslávii, Bulharsku a bývalém Československu. Tyto země se staly především tranzitním územím zásilek drog směřujících do západní Evropy a USA. V té době nabyla na významu např. letecká trasa Lagos (Nigérie) - Sofie (Bulharsko), Praha. Mezi prvními zadrženými pašeráky drog převažovali Nigerijci resp. nebo držitelé nigerijských pasů. Dále mezi nimi byli Ghanci, Gambijci, Konžané, Sudánci, Tanzánci. Drogoví kurýři této první vlny neměli mnoho zkušeností s prostředím východní Evropy a byli zpravidla nepříliš dobře „proškolení“ pro svoji práci. Jejich „zaměstnavatelé“, mnohdy bossové vysoce organizovaných pašeráckých seskupení, se očividně spoléhali na to, že kurýři ve „východoevropském zmatku“ snadno uniknou pozornosti celníků a policie zavalených jinými problémy. Tento trend byl na našem území potvrzen v březnu 1990, kdy byl v kempu poblíž Prahy zadržen Swetu Said Mlawila se 180g heroinu nakoupeného v indické Bombaji. Tento 27 letý syn tanzánského kmenového náčelníka žil trvale v Dánsku ze sociální podpory. Jeho dopadení pražskou policií přispělo k usvědčení „kodaňské spojky“, rozsáhlého gangu Gambijců a Tanzánců, který pašoval heroin a později Bombaje přes polské a české území do Německa, Dánska, Švédska, Norska a Velké Británie. Krátce po tomto prvním případě následovala doslova invaze nigerijských kurýrů na letiště v Ruzyni a řada záchytů afrických drogových kurýrů.

Poté, co východoevropští celníci a policie začali africké pašeráky drog rutinně zachytávat, jejich příliv do oblasti středovýchodní Evropy (Č.R., Polsko, Maďarsko, Slovensko) v relativně krátké době ustal. Pokračoval však na Balkán a do zemí SNS. Důvodem byla zejména chaotická bezpečnostní situace v těchto oblastech, která umožňovala bezpečnější organizování drogových tranzitů.

Subsaharským drogovým gangům trvalo tři roky, než vypracovaly novou, efektivnější strategii pro střední Evropu. Do tohoto regionu začali opět pronikat od roku 1994. Záchyty „afrických“ drog u nás i ve světě dokazují, že s nimi budeme muset i v budoucnu nadále počítat.

Starosti Černé paní

Černá paní, jak bývá africký kontinent někdy nazýván, se dnes potýká s množstvím hospodářských a sociálních problémů. Řada afrických zemí prodělává populační explozi: v roce 1975 měla 400 miliónů obyvatel, dnes jich má už 550 miliónů a v roce 2000 jich bude více

**překupníci drog černé pleti bývají dnes v tisku často označováni zjednodušujícím termínem „nigerijská mafie“. To je důsledek vysoké aktivity Nigerijců v této oblasti. Fakticky ale mnohdy jedná osoby pocházející ze subsaharské Afriky, nikoliv pouze z Nigérie*

než miliarda. Řada velkých měst na africkém kontinentě má pověst nebezpečných území. Vysoká nezaměstnanost a chudoba zde podněcují kriminalitu, prostituci, korupci - tedy vytvářejí ideální prostředí pro rozvoj toxikomanie a nezákonného obchodu s drogami. Afrika se v průběhu zhruba posledních 10-15 let stala významným překladištěm heroinu a kokainu na trasách z Asie a Ameriky do Evropy a naopak odbytištěm syntetických drog. Lavinovitě se zde šíří pěstování kanabisu a koky. Poté, co došlo ke zhroucení cen výchozích zemědělských produktů jsou rostliny poskytující drogy jednou z mála zemědělských komodit, za které jsou překupníci ochotni platit odpovídající ceny. A tak se v Africe rychle zvětšují plochy osázené konopím, rozvíjí se pěstování opiového máku a objevují se experimenty s pěstováním koky. Kanabisové kultury se rozrůstají v Ghaně, Nigérii, Guinei, Burundi, Jihoafrické republice, Senegal aj., opiová mák kvete na Pobřeží slonoviny, v Nigérii, Čadu...

V politické sféře ilegální obchod s drogami umožňuje politickým a etnickým skupinám financovat své nákupy zbraní a vojenského materiálu. V Libérii a Čadu proto dochází ke krvavým bojům o producentské oblasti drog. Somálský obchod s katou, pěstovanou v Keni a Etiopii, představuje pro místní předáky významný zdroj příjmů, s jehož pomocí si kupují věrnost svých vojáků.

V důsledku vysoké domácí produkce a importů cena drog na africkém kontinentě v posledních letech klesá. Na Pobřeží slonoviny lze dnes jednu dávku heroinu či kokainu získat za 1000 až 1500 afrických franků a dávku amfetaminů za 500 franků*. „Mekku“ drog na kontinentě se stala Nigérie.

Tato nejlidnatější země Afriky (s více než 100 milióny obyvatel) je již od koloniálních dob významnou spojnici mezi zeměmi bývalého britského impéria v Evropě, Asii a Africe. V minulosti proslula svými dravými obchodníky, putujícími po celém africkém kontinentě. Dnes je Nigérie nechvalně známá vysokou zločinností, hospodářskými problémy, zkorumpovaností státního aparátu. Mnoho z obratných a organizačně zdatných hauských, jorubských či iboských obchodníků využívá své mimořádné nadání v nelegálním obchodě s drogami.

K rozvoji nigerijského drogového byznysu významně přispěl „ropný boom“ v polovině 70. let, který do země přivábil množství dělníků z indického subkontinentu, především z Pákistánu. Ti s sebou do země přinesli i drogy a zároveň vytvořili první kontakty Nigerijců s asijským kontinentem. Počátkem 80. let skupina důstojníků nigerijského válečného námořnictva absolvovala školení v Indii. Podnikaví námořníci si přivydělávali prodejem heroinu, který odesílali svým známým v Evropě a USA. S cílem rozšířit toto podnikání začali důstojníci postupně verbovat jako pomocníky své krajany, kteří studovali na jiných indických vysokých školách. Studenti zjistili, že pašování může vynášet obrovské zisky a začali realizovat obdobné operace samostatně. Díky nedostatečné kontrole na indických a nigerijských hranicích bez problémů převáželi heroin do Nigérie a hledali metody pašování drog do dalších států. Během několika málo let se toto podnikání stalo v Nigérii tak populárním, že se do něho zapojili i nejvyšší armádní důstojníci. Někteří z nich dokonce nutili k pašování drog do Evropy a USA své manželky a pomocnice v domácnosti. Nigerijský generál Buhari, kdysi hlava státu, vyhlásil v tisku po odchodu prezidenta, generála Ibrahima Babagindy, z funkce (1993), že byla v roce 1985 Babagindou svržen poté, co nařídil vyšetřování účasti některých vysokých armádních důstojníků v obchodě s drogami.

V polovině 80. let, poznamenané řadou politických a hospodářských krizí, se pašování drog a jeho servisní zabezpečení (padělání dokumentů, korupce diplomatů atd.) stalo důležitým zdrojem příjmů místního obyvatelstva a způsobem přežití. Druhým významným projevem existující krize byla rozsáhlá emigrace ze země. Nigerijci se stali početnou a významnou

**500 afrických franků představuje zhruba 1 americký dolar).*

složkou „černých“ komunit v Severní Americe a Velké Británii. V případě latinskoamerického kontinentu poněkud paradoxně zprostředkoval navázání kontaktů nigerijských překupníků drog rozsáhlý program studentských výměn mezi univerzitami v brazilském Sao Paulu a v Nigérii a rovněž zaměstnávání nigerijských dělníků v brazilském kožedělném a obuvnickém průmyslu. Brazílie se tak stala první a nejvýznamnější zemí v Jižní Americe, kde černí překupníci nakupovali kokain.

Případ Brazílie nebyl ojedinělý. Obdobnými kanály putovaly a putují drogy i přes univerzity v americkém Miami aj.. Rovněž situace v zemích bývalého východního bloku je podobná. Východoevropské komunistické režimy nevědomky vytvořily největší zdroj „specialistů na pašování drog ve východní Evropě“ v rámci programů rozvojové pomoci. Tyto programy umožnily mnoha pozdějším pašerákům drog studovat na stipendia na univerzitách v Bělehradě, Sofii, Varšavě, Praze, Moskvě. Někteří ze zaregistrovaných afrických překupníků drog v České republice jsou původně studenti chemie aj. a rovněž studenti policejní akademie v Zastávce u Brna. V současné době využívají svého policejního vzdělání na druhé straně zákona.

Případy pašování katy a rovněž případy „studentů“ v ČSSR platicích svým milenkám (a někdy milencům) za sexuální služby drogami byly odhaleny již před rokem 1989, ovšem z politických důvodů byly utajovány.

Od 80. let tak byla postupně vytvořena „nigerijská“ drogová síť, rozkládající se na čtyřech kontinentech a zahrnující desetitisíce Nigerijců, s nimi spolupracujících obyvatel sousedních afrických států i občanů Evropy, Asie a Ameriky. V současné době jsou aktivity subsaharských drogových skupin registrovány zhruba v 50 zemích světa. Podle asistenta státního tajemníka USA Roberta Gelbarda 40-50% heroinu zadrženého ve Spojených státech sem bylo dopraveno Nigerijci a tisíci jejich „mul“ - najatých drogových kurýrů. Pašeráckými cestami, v poslední době zejména novou trasou vybudovanou z Brazílie přes Jižní Afriku, směřují stále větší objemy „nigerijských“ drog i do Evropy.

Struktura, filosofie a fungování drogových seskupení

O tomto problému víme velice málo. Kulturní a jazykové odlišnosti značně brání do prostředí subsaharských organizací účinně proniknout. Přesto zejména u nigerijských organizací zaznamenáváme řadu projevů svědčících o poměrně jednotném schématu organizace a modech operandi jejich fungování.

Buňka

Základní formou organizace subsaharských seskupení je buňka 5-10 lidí, často spojených kmenovými a rodinnými vazbami - v posledních letech pak i společným pobytem na univerzitě v dané zemi či např. západoafrické regionální spřízněnosti.

Rodinné resp. klanové, na nižší úrovni pak regionální cítění je u členů subsaharských drogových organizací značně silné. Vývojově nejstarší typ buňky představuje skupina tvořená příslušníky polygammí rodinné jednotky, spojených ať už reálným nebo fiktivním (rituálním) příbuzenstvím. Protože vazby v buňkách jsou založeny na příbuzenském principu, jsou jejich členové i kmenově homogenní. Toto souručenství vyvolává vyšší ovzduší důvěry ve skupině a její členové jsou zpravidla méně ochotni spolupracovat s policií v případě zadržení a vypovídat o svých příbuzných - partnerech. Část finančních prostředků získaných z obchodu s drogami zpravidla putuje do rukou příbuzných v Africe, jimž tyto prostředky pomáhají, a mnohdy významně, překonávat ekonomické problémy. Vesnická společenství např. v jižní Nigérii proto považují mladé překupníky drog, vydávající se do světa za výdělkem za svérázné „hrdiny - živitele“. Mnohdy přináší rituální oběti a modlí se za úspěch

jejich podnikání k bohům. V případě „selhání“, kdy zadržený překupník vypovídá o svých příbuzných - členech gangu - policii, následuje tvrdé odsouzení ze strany rodiny.

Během pobytu v Nigérii jsem se v této souvislosti setkal i s názory povyšujícími překupníky drog i na jakési novodobé Robiny Hoody - zbojníky, kteří „bohatým berou a chudým dávají“. V africkém prostředí, silně protizápadně zaměřeném a ovlivněném ideologií Castrova komunismu, tradičně kolují názory, že za současnou bídu v Africe mohou velké západní, zejména americké koncerny, které Afriku bezohledně drancují a okrádají ji o její bohatství. V mnoha případech je to i pravda. Obchodníci s drogami, kteří naopak těží z bohatství západních zemí a peníze odesílají zpět do Afriky, tak podle všeobecného mínění vlastně napravují tyto křivdy. Postoj různých vrstev africké společnosti vůči problému mezinárodního obchodu s drogami tedy rozhodně není možné označit za negativní.

Relativně vývojově mladší a „modernější“ jsou smíšená seskupení. Stále častěji se v rámci skupin operujících ve východní Evropě setkáváme např. s Ghanci pracujícími společně s Gambijci, Nigerijci, Senegalcí atd. Důvod je prostý - lidé s východoevropskou zkušeností a jazykovými znalostmi jsou vysoce ceněni v prostředí obchodníků s drogami bez ohledu na národnost. Z hlediska vnitřní organizace jsou tyto skupiny poměrně volné. Úspěšní a podnikaví pašeráci drog, kteří shromáždí dostatečnou částku peněz na nákup drog, mnohdy opouštějí své bývalé bossy, sami organizují pašerácké kanály a verbují vlastní kurýry.

Vytváření „studentských“ drogových skupin není jen záležitostí Afričanů, hostujících na západních školách. Na univerzitách v nigerijském Lagosu a Zarii jsem zaregistroval formování společenství, známých jako „kulty“, s přísnými iniciačními pravidly a autoritativními vůdci. Aktivita těchto skupin se podle mých informátorů pohybuje od společného získávání prostředků na živobytí či krádeží otázek ke zkouškám až po terorizování ostatních studentů, faktickou kontrolu života v univerzitních campusech a vraždy. Skupiny si dávají jména jako „Bukanýři“, „Vikingové“, „Piráti“, „Černá sekera“ aj. Jejich struktura a fungování je zvláštní směsicí domorodých kulturních vzorů a praktik gangů mladistvých v západoevropských a amerických velkoměstech. Zachytil jsem i informace o případech, kdy členové „kultů“ po ukončení univerzity společně vstupují do kriminálního podnikání, včetně obchodu s drogami.

Buňky se vyznačují vnitřní hierarchií a dělbou práce - vedle „bossů“ v nich působí „specialisté“ na nákup drog, přepravu drog, místní logistiku, „pokladníci“ aj. Zřejmě určitou výlučnou vrstvu představují profesionální verbíři drogových kurýrů. Mnozí z nich působí zcela autonomně, individuálně verbují „muly“ a dodávají kurýry a drogy i několika skupinám současně. Někteří z nich dokonce organizují originální kurzy pro přípravu kurýrů, kde se nováčci učí, jak nevyvolat pozornost při překonávání pohraniční a celní kontroly jak nejlépe ukrýt drogy, jak se chovat v případě zatčení aj. Při verbování kurýrů pro převozy drog se tito specialisté stále častěji zaměřují na občany z postkomunistických zemí - Polska, Maďarska, pobaltských zemí a SNS. V Moskvě k této práci využívají známé prostitutky a mladé ženy z venkova, které dnes masově přijíždějí do Moskvy za prací. Jak svědčí případy zadržení českých „mul“ pracujících pro Nigerijce v Thajsku, Uruguayi, Brazílii, Skandinávii i dalších západoevropských zemích, aktivní verbíři působili, nebo nadále působí, i na našem území. Důvodem je, že východoevropští kurýři jsou všeobecně „levnější“ - ochotní pracovat za nižší honorář, než jejich západní „kolegové“ a navíc nebývají dobře informováni o možných důsledcích svého konání v případě zatčení a vysokých trestech za pašování drog zejména ve výchozích zemích. Relativně novým modem operandi je, že nigerijští kurýři již mnohdy nevstupují do přímého kontaktu s potenciálními kurýry, ale k jejich náboru zaměstnávají jiné občany východoevropských zemí. Totéž platí i ve směru cílové distribuce drog.

Při práci s řadovými kurýry Nigerijci dodržují jednoduchá pravidla konspirace. Najaté „muly“ tráví ve výchozí zemi určitý čas na jakési „placené dovolené“ a do poslední chvíle nevědí kdy a kam budou drogu převážet. Osoby, od kterých drogy převezmou a osoby,

kterým zboží předají znají pouze podle vymyšlených přezdivek. Členové gangů v některých případech kurýra tajně doprovázejí, kontrolují situaci a v předstihu upozorňují příjemce zboží.

Metody transportu drog jsou různé - na tělech, v zavazadlech, v zásilkách - včetně poštovních, aj. Častá je, zejména v případech kurýrů, kteří se této činnosti věnují profesionálně, metoda ukrývání drog v žaludcích a tělních dutinách. Drogy jsou v těchto případech baleny v malých množstvích do nepropustných obalů - např. kondomů a polykány, příp. ukrývány v rektálních otvorech. Cvičený „polykač“ bývá schopen tímto způsobem přepravit i 1,5kg heroinu nebo kokainu. Riziko odhalení je přitom sníženo na minimum - může k němu dojít prakticky pouze v na základě upozornění posádky letadla či spolucestujících („polykači“ jsou nuceni odmítat potravu servírovanou během letu, nenavštěvují toaletu), při zdravotních potížích polykače anebo díky náhodnému rentgenování cestujících. Zákon v řadě zemí ovšem umožňuje „z důvodů náboženství a přesvědčení“ rentgenování odmítnout. Tím se odhalení dále komplikuje.

Podle různých informací se honoráře kurýrů za převoz drog pohybují mezi 2 - 5000 dolarů - významnou úlohu přitom hraje převážené množství a počet celních kontrol, jež musí najatý kurýr absolvovat.

Do hostitelských zemí přijíždějí afričtí překupníci drog jako „studenti“, „turisté“, „pasažéři v tranzitu“, „politici uprchlíci“, „podnikatelé“. Po příjezdu často své pravé doklady ukrývají a buď se prokazují zfalšovaným potvrzením velvyslanectví o ztrátě cestovního pasu nebo falešnými doklady. Není neobvyklé, že u sebe mají i několik padělaných pasů různých zemí, vystavených na rozličná jména. K základní logistice patří i pronajaté konspirativní byty a kontakt na kvalitní právníky připravené okamžitě zasáhnout v případě problémů. Velkou výhodou subsaharských drogových skupin je, že jejich členové mezi sebou komunikují v rodných jazycích, pro které vyšetřovatelé jen obtížně nalézají tlumočníky. Jen v samotné Nigérii existuje 400 takových nářečí.

Frekventovanou metodou získání povolení k trvalému pobytu je uzavírání sňatků s občany hostitelských zemí za úplatu. Podle některých zdrojů se cena takového sňatku v ČR pohybuje kolem 200 000 korun. V jednotlivých případech může být i mnohem nižší. Ve východoevropském prostředí, vyznačujícím se slabými mechanismy kontroly hospodaření podnikatelských subjektů je pak častou cestou k legalizaci pobytu i zakládání krycích firem a společností, které často nevyvíjejí žádné nebo jen minimální aktivity. Důvodem zájmu afrických skupin na získání povolení k trvalému pobytu, případně občanství v ČR a dalších zemích postkomunistické střední Evropy je jednak usnadněný přístup do zemí Evropské unie - s Českým, polským, maďarským či Slovenským pasem, na rozdíl od pasů řady afrických zemí, je dnes možné cestovat po západní Evropě prakticky bez omezení. Druhým důvodem je potenciál východoevropského drogového trhu a menší zkušenosti i aktivity bezpečnostních složek. V oblasti středovýchodní Evropy registrujeme řadu afrických překupníků drog, kteří původně působili v zemích EU. Poté, co odtud byli vytlačeni policií, zahajují novou „kariéru“ na Východě. Vedle toho si ovšem udržují i své předcházející západoevropské kontakty.

Africké gangy operující ve světě se nevyhýbají spolupráci s domácím podsvětím, včetně příslušníků dalších mezinárodních skupin, jako jsou Italové, Latinoameričané, Asijci, Rusové. Informace z Moskvy hovoří o jejich kooperaci např. i s u nás známou solncevskou mafií. Rovněž jejich aktivity nebývají omezeny pouze na drogy. Podílejí se na pašování lidí, falšování dokladů, krádežích aut a jejich dopravě do Afriky, obchodu se zbraněmi. V několika případech byly registrovány nákupy zbraní za drogy nigerijské proveniencí. Tyto zbraně, odcizené z postsovětských armádních skladů byly určeny pro bojovníky armád, bojujících v několika afrických lokálních konfliktech. Nigerijci byli zapojeni i do zatím největšího odhaleného případu pašování 3 kilogramů vysoce obohaceného uranu, zachyceného v prosinci 1994 v Praze. Materiál měl být povodně převezen z ČR do Německa a odtud do Nigérie. Nigerijci měli za toto zboží (určené pro anonymní třetí zemi) zaplatit drogami. Ty měly být zdistribovány na západoevropském trhu. Vzniklý zisk se měl vrátit do SNS. Zvláštní

formou kriminálního podnikání nigerijských organizací je rozesílání tzv. „zvacích dopisů“, kdy jsou podnikatelé pod příslibem velkých zisků z účasti na finančních operacích zváni do Afriky a potom okrádání. Odesílatelé přitom pracují kvantitativní metodou - rozesílají tisíce dopisů bez výběru s tím, že se alespoň malá část podnikatelů „chytí“. Jeden z těchto dopisů obdržel dokonce i prezident Václav Havel. Nová vlna těchto dopisů zasáhla naše území v letošním roce a je s vysokou pravděpodobností organizována z ČR.

Buňky jsou nejviditelnější částí nigerijských aj. drogových organizací, s nimiž se bezpečnostní složky dostávají nejčastěji do styku. Často prezentovaným názorem proto je, že organizace na úrovni mafie s odpovídající hierarchickou strukturou a dalšími obvyklými atributy u Afričanů neexistuje. To je jen částečná pravda. Řada indicií nasvědčuje tomu, že tato seskupení vytvářejí i vyšší organizační celky.

Korporace a syndikáty

Různé etnické skupiny v Nigérii aj. si během svého vývoje vybudovaly hodnotový systém, který klade velký důraz na ekonomickou soběstačnost a komunitní vztahy. Pro většinu Nigerijců stojí individuální iniciativa, loajalita k rodině, klanu či kmeni vysoko nad loajalitou ke státu. Značnou roli sehrává i „krajanský prvek“ - loajalita k vesnici či regionu. Tyto rurálně - kmenové vazby v prostředí řady subsaharských společností přežily až do moderní doby a adaptovaly se na ni. V Africe je běžným jevem, že vítězství ve volbách neznamená jen příchod jiného politického seskupení do vlády, ale i nástup nového klanu či etnické skupiny, jejíž příslušníci obsadí klíčové pozice v zemi. Prohra znamená kmenovou tragédii, eliminaci, mnohdy nelítostný ozbrojený boj jedné etnické skupiny proti druhé. Spory na rurálně-kmenovém základě stojí v pozadí vleklých a krvavých konfliktů v Libérii, Čadu, Rwandě, Kongu aj. Příbuzenský, kmenový či „přátelský“ vztah k osobám ve významném postavení znamená sociální jistotu, perspektivu dobrého místa a kariéry, podnikatelské výhody a obchodní příležitosti, právní ochranu a jiné formy podpory a protekce. „Patroni“ naopak za tyto služby očekávají „vděčnost“ - loajalitu od osob, které podpořili. Vznikají pevné vzájemné vazby. Tyto tradiční a v jistém smyslu poloinstitucionální vlivové sítě, které čítají tisíce členů, tvoří základ většiny formálních organizací v Nigérii. S jejich nepříliš odlišnými variacemi se setkáváme prakticky mezi všemi nigerijskými etniky. Např. v prostředí kmene Joruba se vlivové sítě tradičně odvíjejí od institucí *baale* (místních předáků), *baba isale* („otec sousedství“), *oga* (náčelník) a *oba* (král). Podle konkrétních podmínek mohou být tyto posty děděny, voleny nebo kupovány. Nástup nového pohlavára pak zákonitě znamená řetězovou reakci personálních změn v nižších funkcích. Úloha státních orgánů jako nestranných institucí demokratického státu je v tomto prostředí redukována na minimum. Klanové a zájmové vazby dominují i nad formálním prosazováním zákona.

Nigerijské komunity v zahraničí, v očividné snaze čelit bezmoci emigrantů v cizí zemi, si vytvořily podobné vlivové sítě. Předáci komunit navíc většinou udržují úzké kontakty s příslušníky elit doma v Nigérii i v dalších zemích. Nigerijské vlivové sítě tak získaly mezinárodní dimenzi. Strach z vyloučení z emigrantské komunity, z nepřízně jejího předáka, u těchto emigrantů často převažuje nad strachem z možných důsledků při překročení zákona hostitelské země. Kriminální bossové a kriminální seskupení již od úrovně buněk za této situace nemají problémy se získáváním spolupracovníků jak v Nigérii samotné, tak i v zahraničí. Stačí jim pouze se obrátit na „správné“ patrony, odpovídajícím způsobem honorovat využití vlivové sítě pro své zájmy, resp. zajištění servisních služeb a ochrany. I když tedy v případě nigerijských organizací není skutečně možné hovořit hierarchizovaných seskupeních typu mafie, právě napojené na vlivové sítě jim poskytuje podstatně širší operační rámec a větší vliv, než v případě izolovaných aktivit.

Jednotlivé skupiny se mnohdy navzájem chovají velmi opatrně z důvodů často zcela oprávněné nedůvěry. Podle jejich přesvědčení si totiž každý sám pro sebe vydělává peníze a

oklamat „kolegu“ z jiné skupiny (resp. rodiny nebo kmene) není nic špatného. Členové skupin působících na stejném teritoriu se však obvykle dobře znají a často mezi sebou uzavírají partnerské dohody. Zejména v posledních letech můžeme sledovat trend, kdy se jednotlivé buňky sdružují do určitých korporací - horizontálně integrovaných společenství, jejichž členové spolu spolupracují v oblastech společného zájmu - nákupu a distribuce drog, materiálu, využívání kurýrů, servisních služeb při pořizování falešných dokumentů, potírání nežádoucí konkurence či krytí činnosti, legalizaci a převozu financí, výměně členské základny v ohrožení. Tato spolupráce nemá stabilní formy a liší se případ od případu.

Zvláštní formu spolupráce, vycházející z tradičních zvyklostí přizpůsobených kriminálním potřebám je institut *esusu* - sdružování ke společnému zisku. V celé subsaharské Africe je běžné, že se zde seskupují navzájem si důvěřující lidé do malých společností, do nichž vkládají podíl v penězích, nebo ve zboží. Např. někteří zemědělci vkládají do esusu vypěstovanou úrodu. Když některý z členů esusu prodá svůj podíl, či lépe má možnost prodat větší část zboží, než je jeho původní podíl, stáhne si z esusu další zboží a prodá ho společně se svým podílem. Zisk z tohoto nadbytečného zboží pak rozdělí rovným dílem mezi ostatní členy esusu. Stejný mechanismus kapitálového a zbožního poolu existoval mezi nigerijskými dealery heroínu již v 80. letech.

Na druhé straně, zejména v případech sporů o peníze, zdroje příjmů či vliv na zkorumpované úředníky, neváhají příslušníci subsaharských skupin použít ve vzájemných vztazích násilí a tvrdých donucovacích prostředků.

Některé z drogových buněk v Nigérii jsou sloučeny pod supervizi jednoho dominantního dodavatele-kontrolora. Příznačné je, že napojení různých buněk na tyto tzv. drogové „barony“, jdou často za hranice klanové a etnické odlišnosti. Doposud není zcela jasné, jakým způsobem drogoví baroni tyto buňky ovládají. Hlavním pojítkem zřejmě budou dodavatelsko - odběratelské vztahy. Baroni fungují jako velkododavatelé do tranzitních zemí - zejména do Nigérie. Zde od nich drogy odebírají předáci buněk a organizují jejich transport v menších množstvích dále do zemí odbytu. To poskytuje baronům obrovské zisky a v jistém smyslu výsadní postavení. Baroni rovněž vybavují za podíl na zisku nově vznikající buňky počátečním kapitálem a zajišťují jejich školení v kriminálních aktivitách.

Taková spojení „velkododavatelů“ a „maloodběratelů“ výrazně přispívají k současné expanzi nigerijského obchodu s drogami. To ovšem neznamená, že nigerijský obchod s drogami v malém je na ústupu. V posledních letech vstupují na drogovou scénu stále noví a noví *tutsové* - což je lokální nigerijský termín označující nezávislého obchodníka s drogami.

V souvislosti s nezákonným obchodem s drogami ve velkém jsou ve zprávách bezpečnostních agentur citovány tak významné osobnosti, jako nejbohatší muž v jihovýchodní Nigérii Chief Igbenedion či jeho velký konkurent na severu Alhadži Kabo. Příznačné je, že oba tyto muži založili vlastní letecké společnosti (Okada Air a Kabo Air).

Podle informací z nigerijského tisku z roku 1994 narůstající konkurence od počátku 90. let přinutila drogové barony se začít spojovat a vytvářet seskupení na způsob syndikátů. Tato spojení jim poskytují řadu výhod. Broni mohou snadněji kontrolovat trh s drogami, potlačovat aktivity *tutsů* a dalších konkurentů, kombinovat menší drogové nákupy do velkých zásilek (a snižovat tak náklady na transport), ve společném zájmu ovlivňovat a korumpovat státní úředníky a představitele, legalizovat nezákonné zisky (to i prostřednictvím vlastních bank), provádět transfery nezákonných zisků ze zahraničí a zboží recyklaci ve velkém. Tato recyklace, která je příznačná pro řadu subsaharských drogových organizací, spočívá v nákupu spotřebního zboží v zahraničí z prostředků získaných prodejem drog, jeho „legitimního“ importu do Afriky a distribuce na domácích trzích. Do těchto operací je dnes zapojena řada exportních-importních společností působících prakticky po celém světě, včetně východní Evropy.

Nelegální obchod s drogami v subsaharské Africe dospěl do stádia, kdy je nutné překročit klanové, etnické a regionální hranice, které ho doposud vymezovaly, provázat fungování malých zločineckých buněk s operacemi drogových syndikátů. Jak se zdá, tímto pojícím prvkem by se mohl stát tradiční systém tajných společností - *ogoboni*. Tyto původně tajné kulty vznikly jako prostředek sebeobrany v koloniální éře. Pomocí zvláštních rituálních praktik na základě společného zájmu vytvářely pevné vnitřní vazby mezi svými členy, kteří z nejrůznějších důvodů nemohli otevřeně demonstrovat svoji vzájemnou solidaritu. Jednalo se např. o příslušníky znepřátelených domorodých kmenů, klanů, koloniální úředníky aj. Ogoboni byl značně rozšířen např. mezi obchodníky, v jejichž prostředí umožňoval realizovat společné transakce, založené na vzájemné. V moderní éře by se ogoboni stávaly významným jednotícím prvkem a katalyzátorem subsaharského obchodu s drogami.

Pouhé dvě desítky let trvalo subsaharským překupníkům drog, než se konstitovali do dnešní podoby. Je nepochybné, že v současné době představují jednu z globálních hrozeb, při jejíž eliminaci je nezbytná široká mezinárodní spolupráce.

AKTIVITY NIGERIJSKÝCH ZLOČINECKÝCH SKUPIN V ČESKÉ REPUBLICĚ

Zdroj - Národní protidrogová centrála

Na základě společenských změn v Československu v roce 1989, kdy došlo k uvolnění bariery mezi východním a západním blokem, je zaznamenán dlouholetý nárůst trvale nebo dočasně uselých cizinců na území České republiky.

Vedle pozitiv spojených s migračními pohyby osob, jako například zvýšení obchodního a turistického ruchu, mobility pracovních sil, přináší sebou migrace i negativní stránky. Nejzávažnější z nich jsou spojeny převážně s nelegální migrací u které je nezákonný vstup nebo pobyt cizinců nejrůzněji spojen s další kriminální činností včetně organizovaného zločinu, přičemž nelegální migranti jsou jak subjektem tak i objektem těchto aktivit. S nelegální migrací cizinců souvisí mezinárodně organizovaná činnost jako je převaděčství, obchod s falešnými doklady, kradenými vozidly, starožitnostmi, zbraněmi, drogami, obchod s ženami, praní špinavých peněz a pod.

Současná právní úprava přes některá pozitivní opatření umožňuje výrazný neregulovatelný příliv cizinců na území České republiky. Neupravuje pobyt cizinců komplexně a ponechává řízení o přiznání postavení uprchlíka, které je jen jinou formou o povolení k pobytu, zvláštnímu zákonu (zák.č. 498/90 Sb.) o uprchlících.

Praxe potvrzuje, že cizinci přijíždějí na území ČR a nemohou věrohodně doložit za jakým účelem chtějí na území ČR pobývat. Nemají zajištěny prostředky k pobytu ani ubytování. Řada z nich nemůže doložit svoji bezúhonnost.

Podáváním žádostí na území ČR současná úprava vytváří předpoklady pro páčání trestné činnosti neboť cizinci si prostředky k pobytu bez příslušného povolení k pobytu nemohou legálně opatřovat. Navíc zde hrozí nebezpečí čerpání prostředků ze státního rozpočtu pokud je nutno cizince léčit, poskytnout základní životní potřeby, případně je vyhostit.

Přestože jsou získávány jisté poznatky o trestné činnosti je její zadokumentování velmi složité. Tato špatná důkazní situace vzniká jednak pro jazykovou bariéru, kdy je velice obtížné zajistit tlumočníka na nigerijskou angličtinu, dále se nepříznivě projevuje neochota a strach svědků podat svědeckou výpověď.

Dále se potvrzuje zjištěný fakt, že Nigerijci najímají na pašování drog další osoby a sami se již touto činností nezabývají. Najímání kurýři bývají najímání především z řad občanů ČR. Najmutým kurýřům je slibována výhodná odměna až 5000 USD a bývají často vybaveni falešnými doklady.

Rychlost s jakou se zahraniční drogové mafie prosazují v českém prostředí a získávají zde pomocníky, zejména drogové kurýry, lze doložit případem zadržených členů nigerijské skupiny, která tvořila součást širšího nigerijského klanu působícího v několika západoevropských zemích a v USA, kde sídlil její šéf. Počátkem 90-tých let vystupovali Nigerijci v úloze kurýrů v několika případech odhalených na Ruzyňském letišti při pašování OPL na linkách z Lagosu. V současné době vytvořili malou rezidenturu v hl. m. Praze. Šéfem Nigerijské mafie byl této rezidentuře svěřen úkol najímat domácí kurýry a organizovat jejich zahraniční cesty za účelem pašování OPL a to většinou z Thajska (HEROIN) a Brazílie (KOKAIN) do Evropy. Aktivity Nigerijské mafie mají již všechny znaky mezinárodně organizovaného zločinu včetně domácího drogového trhu. V této souvislosti je třeba připomenout současnou Pražskou drogovou scénu a distribuci drog v centru hlavního města. V této lokalitě jsou k distribuci drog využívány zejména osoby afrického původu, které jsou toho času žadatelé o statut uprchlíka na území České republiky. Tyto osoby jsou

řizeny osobami afrického původu zapojenými do nigerijské drogové mafie, kteří již svůj pobyt v České republice legalizovaly.

Operativním šetřením pracovníků NPDC ÚOOZ SKP P ČR bylo dále zjištěno, že Nigerijské zločinecké skupiny v České republice se zabývají zejména dovozem KOKAINU z Jižní Ameriky a bílého HEROINU vysoké kvality z Thajska do České republiky a do zemí západní Evropy. Za tímto účelem získávají v České republice tzv. "kurýry", kteří pro ně fyzicky zabezpečují transport drog za úplatu. Jako tyto "kurýry" získávají osoby České národnosti, zejména mezi mládeží, na diskotékách, v dětských domovech a mezi mladistvými kriminálně závadovými osobami. V některých případech je kurýr vybaven falešnými doklady. Množství propašované drogy se v těchto případech pohybuje kolem 1 až 5 kg drogy.

Zájmy Nigerijské mafie na českém teritoriu se podle všeho neomezují pouze na drogy, jak je to ostatně příznačné pro mezinárodně organizovanou kriminalitu. V několika posledních letech lze konstatovat enormní snahu Nigerijců získat trvalý pobyt na území České republiky a to zejména v souvislosti s rozšířením zájmů nigerijské mafie v oblasti pašování a distribuce drog a další trestné činnosti např. převaděčství a podvody s platebními kartami.

Mezi nejčastější důvody pro získání povolení k pobytu na území ČR patří sňatek, studium v ČR, případně podnikání.

Pokud je jako důvod pro povolení k pobytu cizince uváděn sňatek předkládají Nigerijští občané na kompetentních úřadech České republiky v řadě případů falešné doklady. Osoby Nigerijské národnosti v mnoha případech uzavírají sňatky s ženami Českého původu za účelem získání trvalého pobytu, ač již jsou v Nigerii ženatí. Skutečnost zda občan Nigerijské národnosti již v Nigerii uzavřel sňatek se jen velice těžko zjišťuje, neboť místní Nigerijské orgány nemají nejmenší zájem sdělit ke svým krajanům jakékoliv informace. Povolení k pobytu na území ČR získávají Nigerijští občané na základě sňatku, který je "fingován" a uzavřen za úplatu.

Pracovníky NPDC ÚOOZ SKP bylo zjištěno, že členové Nigerijských zločineckých skupin, kteří takto získají povolení k pobytu na území ČR, zde po té zakládají obchodní společnosti a přes tyto společnosti jsou pak následně prováděny operace s penězi plynoucími z obchodu z drogami.

Tyto společnosti se po jejich založení dále rozšiřují o další Nigerijce. Takto založený "formálně" český subjekt (jehož společníky jsou však výhradně Nigerijci) po té může zvát do ČR Nigerijské občany prakticky bez omezení. Tato skutečnost je bezesporu jedním z faktorů pro velmi rychlou adaptaci Nigerijských zločineckých skupin v České republice a jejich další rozšiřování.

Na základě uděleného povolení v ČR mohou Nigerijští občané bez problémů obdržet vízum do vyspělých států, které by jim za normálních okolností v Nigerii těžko udělili. Tato skutečnost umožňuje Nigerijským drogovým mafiím proniknout do České republiky a jejím prostřednictvím do západní Evropy.

V případě studia jako důvodu pro povolení k pobytu v ČR se v drtivé většině jedná o studium v nejrůznějších krátkodobých a relativně levných kurzech, které tyto osoby použijí pouze jako záminku pro získání pobytu v ČR a tyto kurzy, v mnoha případech vůbec nenavštěvují.

Na území České republiky je největší výskyt osob Nigerijské národnosti v hl. m. Praze a to z důvodu větší anonymity a větší koncentrace osob. Většina osob Nigerijské

národnosti v Praze se realizuje v oblasti soukromého podnikání. Pouličního prodeje OPL se tyto osoby ve většině případů účastní v minimálním měřítku.

Jinak v měřítku České republiky je větší koncentrace osob nigerijské národnosti v krajských městech a to hlavně v Ostravě, Olomouci a Brně.

Organizovaná trestná činnost osob Nigerijské národnosti na úseku drog je odhalována ve spolupráci s pracovníky protidrogových centrál okolních států. Z těchto lze velmi kladně hodnotit spolupráci s SRN, Itálií, Lucemburskem, Francií, Švýcarskem, Velkou Británií a USA a Rakouskem. Jako velmi nedostačující hodnotíme spolupráci s IP Lagos odkud ve většině případů není na naše žádosti vůbec reagováno.

V roce 1997 byla na pracovníky NPDC zahájena operace "KURÝR". Akce byla zaměřena na osoby zabývající se pašováním vysoce kvalitního bílého Heroinu z Thajska přes Českou republiku do zemí Západní Evropy a do USA.

V průběhu roku 1995 se ve spolupráci s policejními složkami Velké Británie, USA, SRN a styčných důstojníků policejních složek těchto zemí se podařilo na základě informací zjištěných pracovníky Národní protidrogové centrály postupně v SRN a USA zadržet 4 kurýry skupiny Nigerijské drogové mafie. U těchto kurýrů bylo celkem zajištěno 20 Kg vysoce kvalitního bílého Heroinu.

V souvislosti s tímto byli na základě informací pracovníků Národní protidrogové centrály dále zdrženi čtyři další Nigerijci - státní příslušníci USA, kteří se podíleli na organizování této trestné činnosti, včetně hlavy nigerijské drogové mafie v Chicagu. Dále s průběhu operace "KURÝR" podařilo na základě informací pracovníků Národní protidrogové centrály podařilo ustanovit osobu organizátora nigerijské drogové mafie v Thajsku, který zajišťoval všechny zadržené zásilky.

V roce 1996 byla pracovníky NPDC realizována akce pod názvem "GIBON". V rámci této akce se pracovníkům NPDC podařilo zadržet osobu afrického původu, která se zabývala organizováním pašování drogy "KOKAIN" za Brazílie do České republiky. Tato osoba afrického původu najímala pro převoz drogy kurýry z řad českých občanů za úplatu 4.000 USD.

V rámci této akce byl součinnosti s pracovníky Francouzské policie, na letišti v Paříži, zadržen jeden z kurýrů s cca 4 kg "KOKAINU", který byl ukryt ve dvojitém dně cestovního kufru. Následně byl pracovníky Národní protidrogové centrály v Praze zadržen organizátor této trestné činnosti, který byl vyšetřovatelem OÚV Praha 6 obviněn z trestné činnosti ve smyslu ustanovení § 187, odst.1, a odst. 3 písm. b trestního zákona.

V roce 1997 byla pracovníky NPDC ÚOOZ zahájena operace "KURÝR III" zaměřená na osoby černošského původu, které se zabývají pašováním KOKAINU z Jižní Ameriky do ČR a dále do dalších zemí západní Evropy a drogy HEROIN z Thajska do ČR a dále do SRN a Francie. V průběhu této akce bylo na území České republiky ve spolupráci s pracovníky GŘC zatčeno 5 osob nigerijské národnosti, kteří byly členy skupiny nigerijské mafie zabývající se pašováním KOKAINU z Jižní Ameriky do ČR a dále do dalších zemí západní Evropy a drogy HEROIN z Thajska do ČR a dále do SRN a Francie.

Tato skupina využívala k přepravě drogy dvě fáze. První fáze kdy se kurýr ubytoval na náhodně vybraném hotelu a nafxoval do země, odkud je mu droga následně zaslána, název hotelu kde je ubytován. Droga byla po té zaslána na uvedenou adresu hotelu cestou zásilkové služby EMS, kde tuto zásilku převzal zpravidla recepční hotelu. Zasláná droga byla zpravidla ukryta ve věcech běžné potřeby (knížky, desky na spisy apod.) Ve druhé fázi kurýr zásilku s drogou převzal a do cílové země již drogu dopravoval osobně, zpravidla hromadnými dopravními prostředky (autobusem, vlakem).

U zadržených kurýrů byla při zadržení zajištěna telefonní čísla na osoby zapojené do organizovaného obchodu s drogami po celém světě. Operativním rozpracováním a porovnáním zajištěných telefonních čísel na která volali zadržení "kurýři", s databází IPSG Lyon bylo zjištěno, že některá telefonní čísla byla v minulosti využívána nigerijskými drogovými kurýry, kteří byly zadrženi v rámci mezinárodní akce "SHOW ME HOW" a "HOSTAL". Vzhledem k těmto skutečnostem bylo ve dnech 25-27.6.1997 uskutečněno v Praze mezinárodní zasedání, zainteresovaných evropských zemí, aby mohlo dojít k řádnému zadokumentování této organizované trestné činnosti. Následně nato například Národní protidrogová jednotka Slovenské republiky zadržela na základě předaných informací 8 kurýrů s drogou.

Na základě spolupráce zainteresovaných zemí vyvrcholila operace "KURÝR III" v měsíci únoru 1998 zadržením organizátora této trestné činnosti v Itálii.

V průběhu operativního rozpracování uvedených osob bylo prokázáno, že se jedná o mezinárodní organizovanou trestnou činnost, kdy jsou k převozu drog vybírány osoby zpravidla na hranici chudoby (většinou emigranti z Nigérie a Libérie) pro které je převoz drog snadným výdělkem. Jako krytí těchto osob slouží zpravidla falšované cestovní pasy Velká Británie - Severní Irsko u kterých je vyměněna pouze fotografie osoby. V KS KURÝR III. bylo dále zjištěno, že centrum trestné činnosti (vybraný stát kam jsou směřovány zásilky) velice rychle reaguje na zadržení kurýrů policejními orgány, tím, že se přesouvá do sousední země, kam jsou směřovány další zásilky. Tato skutečnost se potvrdila v průběhu operativního rozpracování v České republice. Operativní rozpracování dále ztěžoval náhodný výběr hotelů a penzionů pro příjem zásilek - zpravidla se jedná o hotely mimo centrum, event. penziony na periférii města. Všichni zadržení kurýři byli obviněni vyšetřovatelem Úřadu vyšetřování Správy hl. m. Prahy pro trestný čin Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů ve smyslu ustanovení § 187, odst. 3 trestního zákona /tedy charakter organizované trestné činnosti/. U těchto kurýrů bylo zajištěno cca 1700 g HEROINU a 550 g KOKAINU velmi vysoké čistoty. Dle odborníků Kriminálního ústavu v Praze by se tyto drogy daly naředit až třikrát a stále by se jednalo o drogu velmi kvalitní. Odhadovaná cena drogy na černém trhu by se pohybovala kolem cca 7.000.000 Kč.

POHLED DO ZAHRANIČÍ

Redakční rada

SRN

Nové metody práce pašeráků drog

Pro německé bezpečnostní úřady je záhadou, jakým způsobem se daří kokainovým kartelům přepravovat své zásilky ve stále větším množství na černý drogový trh. Ve srovnání s vysokou konzumací kokainu jsou totiž zajištěná množství pašované drogy nepatrná. Podle poznatků celníků přitom 80 % kokainu zabaveného v roce 1997 v SRN není určeno pro německý drogový trh. Všechna tato fakta, podle názoru bezpečnostních expertů, poukazují na to, že organizacím obchodníků s drogami se v minulých letech podařilo logistický kvalitativní průlom, na který orgány činné v trestním řízení zatím adekvátně nereagovaly. Nelze vyloučit, že drogové kartely v podstatně větší míře zapojily do pašování drog zaměstnance na letištích a mořských přístavech.

Podle údajů Leonarda BIERLA z německého Celního kriminálního úřadu (Das Zollkriminalamt - ZKA) došlo od října 1996 do konce roku 1997 k zatčení 148 zaměstnanců přepravních společností na amerických letištích a mořských přístavech. Zatčení byli obviněni z pomoci při pašování drog v letadlech a lodních kontejnerech. Pachatelé byli v rámci svých pracovních činností zneužiti k ukládání kufrů nebo zavazadlových kontejnerů na palubu letadla. Jiní zaměstnanci zase odpovídali za to, že droga na cílovém letišti prošla mimo kontrolu bezpečnostních složek.

Americké úřady zcela otevřeně hovoří o tom, že tito "interní spojenci" drogových organizací představují stále větší problém na početných letištích a v přístavech. V Německu bylo zatím odhaleno pouze několik případů, v nichž pracovníci německých expresních dodavatelských firem fungovali jako pomocníci drogové mafie. ZKA také poukazuje na skutečnost, že v řadě případů byli do činnosti organizací pašeráků kokainu zapojeni akreditovaní pracovníci velvyslanectví zemí známých výrobou drog nebo zemí rozvojových.

Podle údajů BKA bylo v roce 1997 v SRN zabaveno celkem 1721 kg kokainu, což oproti roku 1996 představuje nárůst o 25,4 %. Z celkového množství bylo přibližně 80 % kokainu zabaveno na německých letištích. Kromě Němců jsou do pašování kokainu zapojeni především státní příslušníci Turecka, Sierra Leone a bývalé Jugoslávie.

(SCHERER, P.: Drogendealer tricksen deutsche Fahnder aus. Die Welt, 4.6.1998, č. 127, s. 5.)

Alternativní vývoj jako metoda boje proti pěstování rostlin pro výrobu drog

Ke známým metodám boje proti výrobě drog patří letecký postřik plantáží koky nebo máku herbicidy. Ve všech případech však nelze těmito drastickými metodami dosáhnout požadovaného efektu. Podle názoru zástupce německého ministerstva pro hospodářskou spolupráci (Das Ministerium für Wirtschaftliche Zusammenarbeit - BMZ) je možno tento způsob ničení plantáží použít pouze v případě, kdy se jedná o pěstování rostlin pro výrobu drog a obchodování s nimi ve velkém rozměru. Pokud jde o drobné rolníky, kteří koku nebo mák pěstují nejen z hospodářských, ale i z tradičních důvodů, aplikuje bonnské ministerstvo metodu "alternativního vývoje".

Jedná se o náročnou metodu, při které musí být splněno mnoho podmínek, aby bylo dosaženo úspěchu. Boj proti drogám musí být součástí strategie vývoje pro všechny vesnice, celé oblasti nebo regiony. Zatímco dřívější koncepce byla zaměřena na náhradu jedné rostliny za jinou ve stylu "káva za koku", "alternativní vývoj" se pokouší zlepšit situaci drobných rolníků na všech úrovních a tak omezit pěstování rostlin pro výrobu drog. Může se jednat o podporu poskytování základních zdravotnických služeb, možností vzdělávání, nových metod

prodeje atd. Zkušenosti podle zástupce BMZ ukazují, že rolníci přitom dokonce přistupují i na snížení příjmů, pokud jsou jistější a umožňují jim žít nezávisle na obchodnících s drogami.

V Thajsku podporuje BMZ již 17 let projekt, který byl představen na mimořádném Valném shromáždění OSN ke světovému drogovému problému v New Yorku. S vědomím splnění svého záměru ukončilo BMZ své aktivity a přenechalo dokončení projektu thajským úřadům. Cílovou skupinou projektu byly menšiny v odlehlých horských regionech, které trpěly bídou a ekologickými problémy, ale současně vyráběly opium. Různorodé aktivity - mj. podpora zemědělství a lesního hospodářství, plánovitě využívání půdy, zlepšení vzdělávacích zařízení a infrastruktury - ulehčily život místních obyvatel, což potvrdili jak němečtí, tak i thajští úředníci. Současně se v uvedeném regionu snížila výroba opia z 9 t v roce 1981 na méně než 200 kg. Thajský stát je považován za vzorový příklad úspěšného omezování výroby drog (jen v roce 1998 se předpokládá pokles o více než 20 %).

"Alternativní vývoj" však není možno použít v jakékoliv zemi. Podle BMZ musí být především splněny rámcové podmínky - místní úřady musí být rovněž zahrnuty do aktivní činnosti a spolupracovat stejně jako místní nevládní organizace. Aktivity "alternativního vývoje" nesmí být omezovány násilnými konflikty a nesmí docházet k porušování lidských práv. Hlavní podmínkou je trpělivost všech účastníků. Kdo chce dosáhnout okamžitých úspěchů, bude zklamán. Projekt v Thajsku trval více než 17 let a spolková vláda na něj vynaložila celkem 40 mil. DEM, přičemž Thajsko investovalo stejnou částku.

Uvedená metoda spolkové vlády je obsažena v mírně obměněné formě také v akčních programech schválených v New Yorku. Někteří kritikové však pochybují o jejím účinku. Obyvatelé podporovaných regionů mohou mít zisk ze snížení celkové produkce opia, ale výroba drog může být přitom přemístěna do jiných zemí. Představitel BMZ nevyklučuje, že se může skutečně jednat o tzv. "balónový efekt". Poukázal však, že tyto projekty mají pro mezinárodní kontrolu drog jen omezený význam.

(BAUER, F.: Rauschgiftkontrolle als Teil einer Entwicklungsstrategie. Frankfurter Allgemeine Zeitung, 12.6.1998, č. 133, s. 8.)

Rozdílné názory na drogovou politiku v SRN

Při příležitosti mezinárodního dne proti zneužívání drog v Německu byly opakovány požadavky, aby zřizováním prostorů pro konzumaci drog a kontrolovaným výdejem heroínu byly drogově závislé osoby chráněny před zločineckým a zdraví ohrožujícím prostředím drogové scény. Tyto požadavky stran SPD, FDP a Zelených byly podpořeny také Německým hlavním úřadem proti drogovému nebezpečí (Die Deutsche Hauptstelle gegen Suchtgefahren). CDU však současně předložila hlavní zásady boje proti drogové závislosti, v nichž byly tyto požadavky výslovně odmítnuty.

Pověřenec spolkové vlády pro drogové záležitosti Eduard LINTNER a předseda spolkového odborného výboru pro vnitřní politiku CDU Heinz PAUS zdůvodnili odmítnutí především zkušenostmi ze švýcarského pokusu s kontrolovaným výdejem heroínu nejvíce závislým narkomanům, při kterém bylo jen 7,7 % zapojených osob motivováno k abstinenci orientované terapii. Místo toho se CDU vyjádřila mj. pro zavedení švédského modelu, který předpokládá možnost nedobrovolného umístění těžce závislých osob do terapeutického zařízení na základě soudního nařízení.

Podle PAUSE je nezbytná včasná protidrogová prevence již v předškolních a školních zařízeních, jakož i zřizování a využívání plošně působících terapeutických míst. Na drogově závislé je nutno hledět jako na nemocné.

Hlavní úřad proti drogovému nebezpečí vyhodnotil německou drogovou politiku jako celkem dobrou. V evropském srovnání je možno situaci v Německu ve vztahu k počtu drogově závislých a úmrtí v důsledku konzumace drog označit jako dobrou až velmi dobrou.

Drogová politika má však za úkol vytvářet i právní rámcové podmínky k tomu, aby byla umožněna optimální odborná pomoc na úrovni současných vědeckých poznatků. "Aktuální drogová politika musí právně umožnit také výdej heroinu pod kontrolou lékaře a zřizování prostor pro konzumaci drog," konstatuje úřad.

Také předsedkyně konference ministrů zdravotnictví, sárská ministryně Barbara WACKERNAGEL-JACOBSOVÁ (SPD), požadovala umožnění výdeje heroinu těžce závislým odpovídající změnou Zákona o omamných prostředcích. Předsedkyně dále požadovala zřizování prostor pro konzumaci drog s tím, že se nejedná o opatření podporující legalizaci drog, nýbrž o pomoc závislým. Pečovatelé v těchto prostorách mohou navázat a udržovat kontakt s narkomany a tak přispět k tomu, aby se z nich nestali zločinci, neinfikovali se virem HIV a ve vhodném okamžiku se dokonce rozhodli pro abstinenci terapii. Hamburský policejní prezident Ernst UHRLAU prohlásil, že při kontrolovaném výdeji heroinu je možno oddělit narkomany od jejich dealerů. Cílem drogové politiky státu nesmí být jen kriminalizovat závislé, nýbrž také umožnit jejich únik ze závislosti.

(CDU lehnt Abgabe von Heroin ab. Die Welt, 27.6.1998, č. 147, s. 5.)

Drogová paměť u hlodavců

Při svých dlouhodobých pokusech s laboratorními krysami profesor Jochen WOLFFGRAMM z berlínské univerzitní kliniky zjistil, že u hlodavců se vyvíjí "drogová paměť". Mnoho měsíců podával vědec zvířatům vodu, buď čistou nebo s přísadou drogy (alkohol, amfetamin nebo opiáty). I když měly krysy možnost volby, vybraly si vždy vodu s drogou.

Z počátku všichni hlodavci svou konzumaci drog kontrolovali. "Zvířata se rozhodovala kdy, jak často a jaké množství drogy zkonsumují," konstatoval WOLFFGRAMM. Sociální postavení hrálo při drogové konzumaci důležitou roli. Sociálně izolovaná a níže postavená zvířata konzumovala více drogy než zvířata žijící ve skupinách nebo výše společensky postavená. Osaměle žijící krysy měly sklon ke konzumaci vyšších dávek drogy.

Po půl roce se náhle u poloviny zvířat zvýšila dávka drogy. Tyto krysy vykazovaly klasické příznaky drogové závislosti. Po půlročním odvykání drogám podal vědec zvířatům opětovně alkohol, heroin a speed. Závislí hlodavci se znovu vrhli na drogy. Zvířata neodradila od konzumace drog ani nepříjemná chuť roztoku.

Tyto krysy nekontrolovaly svou konzumaci drog a jejich touha se ani po delší abstinenci neztratila. Chování zvířat vykazovalo nápadné paralely se závislými lidmi. Vědci však musí vyzkoumat, jakým způsobem se v mozku vytváří drogová paměť. Berlínští neurologové se domnívají, že příčina musí být ve vnitřních nervových buňkách. Profesor WOLFFGRAMM se domnívá, že zatím nelze slibovat narkomanům a alkoholikům žádný zázračný prostředek. Teprve až bude vyvinut lék, který odstraní ztrátu kontroly při konzumaci drog a drogovou paměť, bude možno proti závislosti účinně bojovat.

(KOTLORZ, T.: Die Sucht der einsamen Ratten. Die Welt, 1.7.1998, č. 150, s. 25.)

Nová smrtelně nebezpečná party-droga

Některá záhadná úmrtí, především v USA a Francii, mohou souviset s novou party-drogou označovanou jako "tekutá ecstasy" nebo "roztok X". Tato látka, která má chemický název GHB (gama-hydroxy-butyrát), má rovněž označení "Grievous Bodily Harm", "Georgia Home Boy", "Soap", "Scoop", "Easy Lay", "Salty Water", "G-Riffick", "Cherry Meth", "Nature's Quaalude" nebo "Somatomax".

Německé úřady nemají přesný přehled o rozšíření nové drogy. Ve Francii je GHB, dodávaná z USA, rozšířena zejména v oblasti Marseille. Existuje již také řada ilegálních laboratoří, v nichž je GHB vyráběna v domácích podmínkách.

Výrobní proces je velmi jednoduchý a spočívá ve smíchání a zahřátí dvou lehce dostupných látek. Právě v jednoduchosti výroby však spočívá obzvláštní nebezpečí, neboť nelze s jistotou odhadnout, jak vysoce koncentrovaná směs vznikla. Předávkování GHB, které odpovídá překročení hranice přibližně 50 mg na 1 kg tělesné hmotnosti, vede ke kómatu trvajícím několik hodin a následně ke smrti. Předávkování je možno přežít jen při rychlém podání protilátek (antagonistů), jako je anticholinium nebo fyzostigmin.

Nová party-droga byla syntetizována v Paříži profesorem Henri LABORITEM. Lékaři ji předepisovali jako antidepresivum a prostředek zvyšující bdělost, ale také při odvykací terapii drogové závislosti především u alkoholu a opiátů. GHB rovněž stimuluje uvolňování růstových hormonů, což oceňují nejen kulturisté, ale i osoby, které se pokoušejí zpomalit proces stárnutí. Látka je proto využívána k odstraňování tukových partií a podpoře růstu svalů.

První případ úmrtí, který byl dáván do souvislosti s nesprávným použitím GHB, byl registrován v USA v roce 1990. Následně byla látka v USA zakázána. Byla však i nadále ilegálně vyráběna a exportována do Evropy, především přes Francii, kde ji dosud lze získat na lékařský předpis. Francouzské úřady nyní zvažují zákaz GHB, ale současně se obávají, že tímto opatřením by se zvýšilo množství ilegálně vyráběné látky a tím by došlo k nárůstu počtu případů úmrtí po její konzumaci. V Internetu se nacházejí početné a protikladné informace o GHB i s adresami, kde je možno látku získat, a dokonce podrobný návod na její přípravu.

Droga způsobuje obdobně jako ecstasy univerzální pocit blaha a zintenzivňuje vnímavost. Oproti ecstasy však GHB u obou pohlaví působí jako silný sexuální stimulant a podporuje potenci.

GHB je podstatně levnější než ecstasy. Tableta ecstasy stojí 10 až 20 DEM, zatímco 1 gram GHB přibližně 2 DEM. GHB má však také vedlejší účinky. Působí velmi rychle na centrální nervový systém a zasahuje podobně jako kokain do látkové přeměny neurotransmiteru dopaminu. Zvýšením hladiny dopaminu vyvolaný "flash" vede ke zhroucení z nevolnosti, pocitu zklamání, záchvatům až ke ztrátě paměti.

Jako abstinentní příznaky - i když o potenciální závislosti na GHB je známo jen velmi málo - jsou uváděny pocení, nespavost, svalové křeče, třes a pocity strachu. Životně nebezpečná je kombinace GHB s alkoholem, neboť účinky se vzájemně zvyšují mnohem silněji než při konzumaci GHB a jiné látky.

GHB je bezbarvá, bez zápachu, slabě slane chutnající tekutina (proto je nazývána Salty Water). GHB však existuje také jako prášek a v kapslích. Někteří lékaři ji předepisují jako prostředek proti depresím všeho druhu. GHB po čtyřtýdenním pravidelném konzumování může skutečně způsobit vyléčení depresivních stavů. Tajnou konzumaci GHB lze jen obtížně odhalit, neboť konzument není nápadný jako v případě většiny jiných omamných látek.

Existuje riziko, že droga se může stát populární na domácí party-scéně. Včasná osvěta, informující o smrtelném nebezpečí spojeném s konzumací této drogy, je proto naléhavě nutná. Nelze ani vyloučit, že GHB může z drogového trhu vytlačit 50krát dražší kokain, což by vedlo s vysokou pravděpodobností k válce mezi obchodníky s oběma drogami.

(RUMP, G. CH.: Tödliche Gefahr durch neue Party-Droge. Die Welt, 2.7.1998, č. 151, s. 9.)

V Sársku bude zřízena místnost pro aplikaci drogy

Nadstranický konsensus a dohoda justičních orgánů vytvořily v Sársku předpoklady pro zřízení prostor, v nichž si drogově závislé osoby budou moci pod dohledem intravenózně aplikovat heroin. Již v listopadu 1997 požadovaly jak frakce vládnoucí SPD, tak opozičních stran CDU a Společenství 90 Zelených v Saarbrückenu zřizování prostor pro konzumaci drog jako nutnou součást pomoci pro "osoby v nejtěžším stupni závislosti". Nyní byly jednání a rozhovory mezi příslušnými ministerstvy spolkových zemí, prokuraturou a policií ukončeny. Podle ministra spravedlnosti WALTERA a ministryně sociálních věcí WACKERNAGEL-JACOBSONOVÉ se Sársko nesnaží o podporu konzumace omamných prostředků, ale spíše jde o utlumení konzumace.

Podle paragrafu 29 Zákona o omamných prostředcích je vytvoření příležitosti k neoprávněné konzumaci omamného prostředku trestné. Právní klasifikace zřizování místností pro konzumaci drog je proto předmětem sporu mezi spolkovou vládou a řadou spolkových zemí. Ministr spravedlnosti WALTER se domnívá, že při hodnocení této záležitosti musí být vzaty v úvahu také změny ve společnosti a "nové zkušenosti". Provázáním zákona o omamných prostředcích s nabídkou pomoci zaměřenou na abstinenci byla nastoupena všemi stranami akceptovaná "sárská cesta", která podle ministrova vyjádření vede mimo striktní výklad zákonných principů. Ostatně nejnovější historie práva již zaznamenala příklady toho, že trestní zákony zastaraly v důsledku změny společenských poměrů.

Poslankyně zemského sněmu za CDU Gabi SCHÄFEROVÁ uvedla čtyři důvody, proč její frakce podporuje zřízení prostor pro aplikaci drog:

1. Omezení veřejné drogové scény v Saarbrückenu.
2. Kontrola při nitrožilní aplikaci drogy zmenší riziko nákazy AIDS.
3. Poskytnutí humanitární pomoci i osobám, které nereagovaly na tradiční nabídku pomoci.
4. Legalizace prostor pro aplikaci drog, neboť ilegální prostory již existují a jejich pracovníci se vystavují nebezpečí, že se dostanou do konfliktu se zákonem.

Do konce roku 1998 mají být zřízeny prostory pro aplikaci drog s dvanácti místy, kde si osoby závislé na heroinu mohou injekčně aplikovat heroin. Podle saarbrückenské starostky CONRADOVÉ (SPD) je třeba zajistit, aby tímto opatřením nebyla současně negativně ovlivněna nabídka orientovaná na abstinenci. Využití prostor pro aplikaci drog má být odepřeno tzv. "začátečnickům" a osobám, které dostávají substituční drogu metadon. I z tohoto důvodu uzavřou konzumenti drog s provozovatelem střediska drogové pomoci smlouvu, která bude obsahovat také poučení o domovním řádu a souhlas s dokumentováním údajů týkajících se jednotlivých osob, i když jen v anonymní formě.

(Noch in diesem Jahr eine Fixerstube in der Landeshauptstadt. Frankfurter Allgemeine Zeitung, 3.7.1998, č. 151, s. 4.)

Dobré zkušenosti s odvykáním drogám v narkóze

Akutní odvykání drogové závislosti pod narkózou může podle profesora Guntera HEMPELMANNA z Giessenu pomoci mnoha narkomanům. Při dobré spolupráci mezi psychiatry a anesteziology může být šesti až deseti hodinový léčebný spánek vhodnou metodou k minimalizaci negativních odvykacích symptomů. Nezbytná je však následná psychologická terapie. Univerzitní kliniky v Berlíně, Essenu a Mnichově mají již praktické zkušenosti s tímto druhem odvykací terapie. V Essenu již bylo uvedeno do umělého spánku 30 pacientů a současně byli léčeni antagonisty opioidů. Odvykací symptomy nejsou zcela odstraněny, ale vyskytují se v oslabené formě. Během narkózy nepocítují pacienti žádné bolestivé reakce organismu na odvykání.

(Narkose als Hilfe beim Drogenentzug. Die Welt, 4.7.1998, č. 153, s. 8.)

Rakousko

V Rakousku byla zneškodněna organizace makedonských pašeráků drog

Skupina 18 Makedonců již řadu let pod krytím cestovní agentury pašovala v autobusech, převážejících zahraniční dělníky do Rakouska, heroin. Pracovníkům vídeňského bezpečnostního úřadu se podařilo po mnohaměsíční práci skupinu dealerů zlikvidovat.

"Devět dealerů je již ve vězení, po dalších devíti bylo vyhlášeno mezinárodní pátrání," uvedl Paul MAROUSCHEK, pracovník bezpečnostního úřadu. Pašeráci používali stále stejnou metodu. V malém makedonském městečku Kumanova byly v dílně upraveny rezervní pneumatiky tak, že v nich mohly být uloženy balíčky heroinu, zabalené do dámských punčochových kalhot. Řidiči autobusů podnikatele MIRTEZANIHO po vystoupení cestujících u vídeňského Jižního nádraží odjízďeli k bytu, kde byl heroin z náhradních pneumatik vyříznut a rozdělen mezi dealery. Podle MAROUSCHEKA dopravila skupina do Rakouska celkem 20 kg heroinu v ceně více než 12 mil. ATS. Na stopu makedonské bandy přišli policisté v roce 1996, když se dva najatí Rakušané pokoušeli propašovat heroin z Maďarska do Rakouska. Při výsledku zadržení Rakušané hovořili o obchodování s drogami ve velkém stylu a o šéfovi makedonské organizace Lekovi, v jehož dílně byl heroin připravován k pašování do Rakouska. Vídeňská policie navázala kontakt s Interpolem ve Skopje a v červenci 1997 byl Leka zatčen na bulharsko-tureckých hranicích.

(Drogenschmuggel in Reservereifen. Die Presse, 8.5.1998, s. 10.)

Testy složení tablet ecstasy ve Vídni

Lékař a drogový pověřenec města Vídeň Alexander DAVID odhaduje, že 20 000 až 30 000 Rakušanů má již přímou zkušenost s konzumací syntetické drogy ecstasy. Ve střediscích drogového poradenství se však většina z nich nikdy neobjeví, neboť se nepovažují za problémové případy.

Při zahájení akce "check it" ("přezkoušej to") panovala ve vídeňském koordináčním drogovém štábu nervozita. O konzumentech ecstasy se vědělo málo stejně jako o tom, co vlastně konzumují. Drogoví experti proto navštívili místa, kde se ecstasy konzumuje, a to různé módní techno-večírky. Tento pokus byl zahájen v roce 1997 a ukončen 13.6.1998. Tým složený z chemiků, lékařů a drogových poradců nabídl při pěti vybraných mládežnických akcích konzumentům ecstasy, aby si otestovali své tablety. Anonymně, zdarma a aniž by jim byly tablety zabaveny. Konzumenti vyplnili dotazník, rovněž anonymně, a vyslechli rady týkající se konzumace drog. To, co vypadá jako služba, která usnadňuje osobám užívajícím drogu konzumaci, je ve skutečnosti inteligentní formou prevence, kterou podporuje policie a justice.

V rámci této akce bylo často zjištěno, že název ecstasy slouží pouze jako značka, pod níž se prodávají nejrůznější syntetické produkty. Tablety se zdánlivě mnohoznačnými logy neobsahují v řadě případů účinné látky ecstasy jako MDMA, MDA, MDE nebo MBDB. Například tablety s logem "slunce" měly pět různých složení. Stále častěji se jako ecstasy prodávají amfetaminy ("speed"). Za pomoci výsledků analýz je konzumentům ecstasy předváděno, že laciným podvodem s etiketou jsou často oklamáni. Místo ecstasy mladiství polykají placebo nebo v horších případech amfetaminy, které na rozdíl od ecstasy způsobují fyzickou závislost a jsou daleko škodlivější.

Rainer SCHMID, vedoucí lékař této akce, objevuje v analyzovaných vzorcích stále nové látky. "U mnoha látek vůbec nevíme, jak působí na organismus. S použitím

znečištěných surovin probíhá improvizovaná syntéza, při které mohou vzniknout nebezpečné vedlejší produkty," tvrdí SCHMID.

Otázka, jak je droga ecstasy ve skutečnosti nebezpečná, nemůže být proto kvalifikovaně zodpovězena, neboť konzument často neví jaké látky pod označením ecstasy konzumuje. Ecstasy samotná působí na centrální nervový systém a může způsobit škody, které se projevují ve formě příznaků podobných Parkinsonově chorobě.

Zdá se však, že konzumenti si starosti většinou nepřipouštějí. Poradci a psychologové společnosti Vídeňské sociální projekty získávají poprvé díky stovkám dotazníků a rozhovorů při "check it" poznatky o nové cílové skupině. V průměru jsou konzumenti asi 19letí a sociálně zcela přizpůsobiví, mnozí jsou zapojeni do vzdělávacího procesu a převážná část konzumuje ecstasy jen o víkendech nebo jednou měsíčně.

Mnoho konzumentů ecstasy se chce o této droze dovědět více. V Internetu se nediskutuje jen o tom, jak se ecstasy vyrábí a které tablety působí údajně obzvláště dobře. Anonymní "odborníci" probírají také otázky vedlejších účinků ecstasy. Drogový pověřenec DAVID by mohl dát na tyto otázky kompetentní odpovědi, mj. že osoby, které mají zdravotní nebo psychické problémy, se mohou díky ecstasy dostat do těžkých krizí. Aby však měl možnost své informace předat, musí se nejprve podařit navázat kontakt s konzumenty.

Gerhard SCHINNERL ze společnosti Vídeňské sociální projekty se nedomnívá, že konzumaci ecstasy je možno zastavit prostřednictvím preventivních opatření, neboť tato droga se již dávno stala součástí kultury mladých. Doufá však, že problematickým případům lze zabránit prostřednictvím akcí jako "check it". Při této akci byl zjištěn prudký nárůst konzumace speedu, což vyvolá dříve nebo později závislost na amfetaminu. Lékař SCHMID znepokojeně konstatuje, že ecstasy je ve Vídni stále více vytlačována speedem.

(TREICHLER, R.: Gut drauf, Böses drin. Profil, 8.6.1998, č. 24, s. 82.)

Švýcarsko

Drogy pro albánské separatisty

Ve Švýcarsku byl zahájen soud s vedoucím představitelem albánské zločinecké organizace, která se zabývala pašováním drog. Musa Rifat SALMANI čelí před trestním soudem v Lousanne obvinění z řízení zločinecké organizace, která v období 1993 až 1995 do Švýcarska dovezla a prodala téměř 500 kg heroinu. Podle státního zástupce Marka PELLEHO se jedná o největšího dodavatele této drogy v dějinách Švýcarska. Již v roce 1996 bylo 70 podřízených SALMANIHO odsouzeno v různých kantonech, někteří až k 18 letům odnětí svobody. SALMANIMU hrozí trest odnětí svobody ve výši 20 let, doživotní vypovězení ze Švýcarska a konfiskace majetku.

SALMANI využil ve své činnosti liberálního postoje švýcarských úřadů ke konzumaci drog a existenci kosovské komunity v počtu 150 000 osob. Vytvořil mocnou a pevnou organizaci s prvním náměstkem, pokladníkem, velkoobchodníky a drobnými distributory. Drogy byly převáženy ve speciálně upravených palivových nádržích automobilů. Do Švýcarska dodával drogy příbuzný SALMANIHO z Istanbulu. Drogy byly nejdříve dopraveny do kosovských vesnic Pozcharan a Gjalan. Odtud se nákladními automobily se švýcarskými poznávacími značkami přepravovaly přes Rakousko do Švýcarska. Každý automobil přepravoval 10 až 25 kg drogy. Drogový trh ve Švýcarsku dobyli Albánci rychle. "Kosovští obchodníci s drogami výrazně vynikali obzvláštní krutostí v prostředí, kde je násilí považováno za zcela normální jev," konstatoval V. ROSCHACHER, vedoucí Centrální správy pro boj proti drogám v Bernu.

Distribucí heroinu se zabývaly skupiny formované na klanovém principu, což zajišťovalo jejich semknutost. "Na všech úrovních organizace vládl strach," tvrdí vyšetřovatel tohoto případu. Nad SALMANIM stál jeho příbuzný a ještě výše blíže neurčený turecký generál. Podle předsedy soudu však jeho kompetence končí na úrovni SALMANI. Soud nebude vyšetřovat, jak bylo umožněno nákladním automobilům se švýcarskými poznávacími značkami překonávat blokádu teritoria Jugoslávie a co se stalo s penězi z prodeje drog. Neoficiálně švýcarští vyšetřovatelé vyjadřují přesvědčení, že část peněz z prodeje drog byla určena pro podporu albánských separatistů v Kosovu.

Mimo zájem soudu zůstala i otázka činnosti kosovských Albánců ve Švýcarsku. Vedoucí představitelé této komunity tvrdí, že poskytují bojujícím rodákům v Jugoslávii pouze morální podporu. Podle poznatků federální policie však má v komunitě rozhodující vliv extremistické Národní hnutí Kosovo, jehož ozbrojeným křídlem je Armáda osvobození Kosova.

(SEDYCH, I.: Narkotiki dlja albanskich separatistov. Segodnja, 16.5.1998, č. 103.)

Nizozemsko

Experiment s výdejem heroinu v Nizozemsku

Pracovní prostory speciálně vyškoleného lékařského personálu se nacházejí za neprůstříelným pancéřovaným sklem. Jsou sterilní a neútluné. Je zde podáván zdarma heroin těžce závislým narkomanům.

Dva takové prostory pro výdej heroinu byly otevřeny v Amsterdamu a Rotterdamu. V každém prostoru obdrží denně 25 vybraných narkomanů od ošetřujícího personálu svou denní dávku, maximálně 1 g heroinu. Heroin pak může být konzumován v přítomnosti lékaře. Použité injekční stříkačky putují po použití do připravených ocelových kontejnerů a jsou odborně zneškodňovány. Konzumační rituály, jako společné užívání jehel nebo přetahování heroinu z jedné stříkačky do druhé, jsou co nejpřísněji zakázány. "Projekt musí mít přísně lékařský charakter, proto se striktně dodržuje hygiena a pořádek a musí zde panovat respekt před závislými," prohlásil profesor Van den BRINK, který vede pilotní projekt "Volný heroin".

Do projektu, který má probíhat tři měsíce, byli narkomané vybráni zdravotními úřady obou velkoměst. Jedná se o údajně beznadějné případy. Většina z nich jsou závislí na heroinu více než 10 let, vzdali se jakékoliv naděje na ukončení závislosti na drogách a často se nacházejí v neutěšeném zdravotním stavu. Průměrný věk je 38 let.

Experimentem má být ověřeno, zda může být drogově závislým pomoci tím, že snadněji získají svou drogu a tím zmizí jejich každodenní starost obstarat si heroin a peníze na jeho zakoupení. Zastánci experimentu doufají, že narkomané odejdou ze zločineckého prostředí, když obdrží svůj denní gram heroinu. V průběhu experimentu je užíván vysoce kvalitní heroin z produkce nizozemského farmaceutického institutu.

Již po třech měsících mají být vyhodnoceny první výsledky experimentu. Pokud se ukáže, že zastánci experimentu měli pravdu a zdravotní stav narkomanů se stabilizuje nebo dokonce zlepší a současně zůstanou mimo zločinecké prostředí, mohlo by se splnit přání ministryně zdravotnictví Els BORSTOVÉ rozšířit experiment na 750 závislých. Ministryně se však domnívá, že experiment s pouze 50 osobami nemůže přinést reprezentativní výsledky.

(HETZEL, H.: Niederlande testen freie Heroinabgabe. Die Welt, 3.7.1998, č. 152, s. 7.)

Velká Británie

Návrh Zákona o drogách ve Velké Británii

V průběhu dvou let byly v pěti regionech Velké Británie u zatčených zločinců prováděny zkoušky na přítomnost drogy v organismu. U 61 % zatčených byly zjištěny stopy drog, z toho 46 % konzumovalo hašiš, 20 % heroin, 10 % kokain nebo crack. Bylo zjištěno, že 75 % závažných trestných činů spáchali nebo se na nich podíleli narkomané a 70 % finančních příjmů zločinců-narkomanů pochází z krádeží. Za první tři měsíce roku 1998 skupina 700 narkomanů závislých na heroinu spáchala 70 000 deliktů s cílem získat finanční prostředky na nákup drogy.

Návrh zákona, předložený ministrem vnitra Jackem STRAWEM, má zesílit efektivnost boje proti drogám a mj. předpokládá povinný systém testování a léčení narkomanů, který by se realizoval na základě rozhodnutí soudů. Podle nového zákona budou zločinci konzumující drogy zařazováni do speciálního kurzu terapie. Kromě toho se budou muset pravidelně podrobovat testům kontroly přítomnosti drogy v organismu a prověřování dodržování pokynů lékaře. V případě, že budou nadále pokračovat v konzumaci drogy, budou odsuzováni k trestům odnětí svobody.

Podle odhadů konzumují drogy ve Velké Británii přibližně 4 mil. občanů. Nedávný průzkum na 122 středních školách prokázal, že 20 % mladistvých ve věku 15 až 16 let konzumovalo omamné látky v průběhu měsíce před průzkumem. Nedávno jmenovaný vládní koordinátor pro boj proti drogám Keith HELLAWELL prohlásil, že i když je v zemi oficiálně zaregistrováno 43 000 narkomanů konzumujících heroin, skutečný počet je 4krát vyšší. Uvedl, že byly odhaleny případy prodeje dávky heroinu začínajícím konzumentům za symbolickou cenu 2 GBP (stejná je cena penty piva). Podle názoru HELLAWELLA dealeři úmyslně prodávají heroin se ztrátou, aby si rozšířili klientelu. Jakmile však nový konzument droze přivykne, zvýší se cena za dávku na 15 GBP.

Rovněž nedávné lékařské výzkumy ukazují na bezprostřední souvislost narkomanie s prostitucí a dynamikou rozšiřování AIDS. Průměrný narkoman utratí týdně za drogu přibližně 280 GBP. Ženy závislé na drogách často získávají potřebné peníze prostitucí. Tato část prostitutek poskytuje služby za dumpingové ceny - 15 GBP za bezpečný sex a 20 GBP za sex bez prezervativu. Profesionální prostitutky přitom požadují minimálně dvojnásobné částky a neposkytují služby bez prezervativu. I když drogově závislé prostitutce stačí, aby denně obsloužila dva klienty, znamená to ročně 730 v pravém slova smyslu nebezpečných styků a tyto ženy tvoří hlavní zdroj rozšiřování AIDS v zemi.

Narkomani konzumující heroin v současnosti přecházejí na kouření drog, což jim umožňuje vyvarovat se nebezpečí nákazy virem HIV. Zejména z tohoto důvodu vzrostla přitažlivost heroinu pro mladé narkomany. Britští celníci v roce 1997 zadrželi heroin v ceně 145 mil. GBP. Přitom až 80 % heroinu přichází do Velké Británie z Turecka. Opium, z kterého se vyrábí heroin, je dopravováno do Turecka z Afghánistánu a Pákistánu. Dříve, než se objeví na ulicích Londýna či Liverpoolu, překonává heroin hranice šesti států. Z Turecka přes balkánské státy, Rakousko a SRN přechází do států Beneluxu, odkud se přepravuje do Velké Británie. Pokud v Pákistánu stojí 1 kg heroinu 1500 USD, v Turecku se cena zvyšuje na 10 000 USD, v Nizozemsku na 20 000 USD a ve Velké Británii na 40 000 USD. Tato cena je však "velkoobchodní" a při drobném prodeji se může zvýšit až na 120 000 USD.

Drogoví kurýři používají zdokonalené způsoby pašování drog do Velké Británie. Nedávno bylo například objeveno 200 kg heroinu za obložením dvou motorových člunů, zaslaných z Turecka. Dalších 450 kg heroinu bylo ukryto v kontejneru s prádlem. Bez ohledu na rekordní růst množství zabavených drog se celníci domnívají, že se jim podaří zadržet maximálně 10 % z celkového množství drog pašovaných do země.

Hlavní současný trend britského drogového trhu představuje rychle se zvyšující poptávka po heroinu. Ve Velké Británii se za poslední 3 roky počet konzumentů heroinu zdvojnásobil.

(BARBAN, E.: Doza heroína po cene penty piva. Moskovskije novosti, 28.6.1998, č. 25 .)

Ruská federace

Epidemie infekčního onemocnění AIDS ohrožuje Rusko

Americký profesor E. REIDER ve svém referátu na 6. mezinárodní konferenci "AIDS a rakovina" v Sankt Peterburgu uvedl, že se Rusko v současnosti nachází na počátku vypuknutí velmi rozsáhlé epidemie infekce onemocnění AIDS, jaká se dosud ještě nikdy neobjevila v žádném světovém regionu, včetně nejinfikovanějších oblastí, jako např. v USA nebo v Africe. I když do Ruska dorazila epidemie o 20 let později než do New Yorku, během posledních tří let získala výbušný charakter. V Rusku v současnosti existují všechny předpoklady pro vypuknutí ničivé epidemie AIDS, tj. nedostatečné finanční prostředky ve zdravotnictví, chaos v lékařství, nepřipravenost obyvatelstva a prudký nárůst infekčních onemocnění.

Tento názor podpořili i R. HAIMER z univerzity Yale a P. GRUND z Centra Lindesmith. Do konce roku 1996 bylo v Rusku zaregistrováno 1000 osob infikovaných virem HIV, z toho méně než 1 % připadalo na intravenózní narkomany. V průběhu roku 1997 však bylo diagnostikováno dalších 3400 infikovaných, z toho 75 % intravenózních narkomanů. Podle oficiálních údajů bylo v Rusku k 15.5.1998 evidováno 8225 infikovaných osob, i když GRUND považuje za reálné, že v Rusku je v současnosti minimálně 14 000 osob infikovaných virem HIV. K tomuto počtu došel na základě výzkumu drogové scény v pobaltském Kaliningradu, kde žije polovina všech ruských narkomanů používajících k aplikaci drogy injekční stříkačky.

Vznikem nové rizikové skupiny intravenózních narkomanů dostává šíření infekce AIDS rychlý a nepředvídatelný charakter. Převážná část narkomanů v Rusku a dalších státech SNS nedisponuje finančními prostředky k nákupu práškových kvalitních drog, a proto konzumuje roztoky vlastní výroby ze společných nádob. Použití jediné zamořené injekční stříkačky způsobí u celé skupiny narkomanů infekci virem HIV. Podle názoru vědců zůstává vir HIV v injekční stříkačce životaschopný 2 až 4 týdny.

Více než 200 významných světových vědců posoudilo na konferenci také problém současné politiky ve vztahu k infikovaným narkomanům. V Nizozemsku a Austrálii je již dlouho zabezpečena pro tuto rizikovou skupinu osob dostupnost sterilních injekčních stříkaček a výměna jehel v lékárnách. Na komunální úrovni je v Německu, Švýcarsku a dalších evropských státech zajištěn nepřetržitý režim činnosti automatů pro výměnu jehel. V některých evropských státech je do výměny jehel zapojena i policie. Také ve vězeních je prováděna stejná politika, aby se zabránilo šíření AIDS mezi vězni. V USA, kde úmrtnost v důsledku onemocnění AIDS je ve věkové skupině 25 až 44 let na prvním místě, je ročně evidováno 10 000 nových infikovaných. Stále aktuálnější je problém sterilních stříkaček a výměna jehel v Rusku, na Ukrajině (kde je uváděn počet 25 000 infikovaných osob) a v Bělorusku.

Podle ředitelky úřadu Bílého domu pro otázky národní politiky v problematice AIDS Sandry TURMANOVÉ je v současnosti v USA 600 až 900 000 (z toho 15 % intravenózních narkomanů) a v celém světě 30 mil. infikovaných osob, přičemž 90 % z nich žije v chudých státech. V této souvislosti je podle TURMANOVÉ velmi důležitá spolupráce mezi vědci USA a RF při vývoji vakcíny proti AIDS.

(KRAJUCHIN, S.: Epidemija SPIDA možet opustošit' Rossiju. Izvestija, 20.5.1998.)

Anestetikum halotan předmětem zájmu obchodníků s drogami

V altajském regionu se podařilo pracovníkům FSB zadržet velké množství silné psychotropní látky halotan. Obvykle se tato látka používá v lékařství jako inhalační celkové anestetikum. Současně je halotan silným narkotikem, který může poškodit srdeční a oběhový systém a játra. Jako majitel 16 l halotanu byl zjištěn obchodník Sergej ŠETOV, majitel firmy Šelf. Podle vyjádření pracovníků FSB je zadržení tak velkého množství halotanu velmi vzácné. Orgány FSB nyní prošetřují verzi o krádeži halotanu z organizace Altajchimprom a rozpracovávají možné kontakty a kanály jeho další distribuce.

(GLEBOVA, E.: Zadržana krupnaja partija ftorotana. Izvestija, 25.6.1998.)

Drogová situace v Rusku se vyostřuje

V roce 1997 bylo v Rusku spácháno více než 185 000 trestných činů souvisejících se zneužíváním drog. Více než 100 000 osob bylo pohnáno k trestné odpovědnosti a bylo zabaveno 50 tun narkotických látek. U téměř 2 mil. Rusů může být konstatována diagnóza "narkomanie". Úroveň latentní narkomanie je však ještě mnohem vyšší.

O uvedených statistických údajích jednali účastníci konference uspořádané na Ministerstvu spravedlnosti RF. Organizátorem konference bylo Mezirepublikové kolegium advokátů (Mežrepublikanskij kollegij advokatov - MRKA) a mezi účastníky byli pracovníci ministerstva spravedlnosti a vnitra, prokuratury, Vojenského kolegia Nejvyššího soudu RF a významní vědci a experti.

Podle předsedy MRKA Nikolaje KLENA představuje zneužívání drog problém v celém světě. V Rusku je však tento problém mimořádně vyostřen. V ruské společnosti a dokonce ani mezi právníky neexistuje dosud k tomuto problému jednotný přístup. Tato situace se odráží i ve vztahu k nedávno přijatému federálnímu zákonu o "Narkotických prostředcích a psychotropních látkách". Jedna skupina expertů schvaluje "přísné" články o potrestání narkomanů a o povinných lékařských prohlídkách, druhá se obává, že boj s narkomanií se přemění v pronásledování narkomanů místo boje proti obchodníkům s drogami. V narkobyznysu se pohybují obrovské finanční částky a mezinárodní právo již obsahuje právní pojem "průmysl narkobyznysu". V celosvětovém rozměru je možno hovořit o plánované narkotizaci obyvatel planety.

Od roku 1974 do prosince 1991 existovala v Rusku trestní zodpovědnost za nezákonnou konzumaci drog. Zrušení tohoto právního opatření podstatně přispělo k přeměně Ruska na překladiště drog a na jednu z největších konzumentských zemí světa. Nyní je třeba obnovení trestnosti konzumace nejen k tomu, aby se před drogami zachránilo obyvatelstvo, ale i sám stát.

Krátce před konferencí plénum Nejvyššího soudu RF projednalo stav řešení případů nelegálního obratu drog. Podle soudce Vojenského kolegia Nejvyššího soudu RF Vladimíra CHOMČIKA se v posledním období v Rusku zvýšil počet osob s diagnózou narkomanie 3,5násobně a podle prognóz by do konce roku 1998 mohl dosáhnout 3 milionů. Více než 5000 osob bylo odsouzeno za trestné činy související s obratem a distribucí drog. Počet případů řešených vojenskými soudy se v roce 1997 zvýšil o 30 %. Na dotaz, zda tento údaj svědčí o zvýšení konzumace drog v armádě nebo o zpřísnění boje s tímto jevem mezi vojáky, CHOMČIK uvedl, že současné finanční možnosti armády nedovolují realizovat speciální programy boje s narkomanií. Dokud tyto programy nebudou fungovat, nelze předpokládat, že se sníží dynamika a obtížnost problému zneužívání drog v armádě.

Zástupce předsedy prezidia MRKA Ivan MIŠKEVIČ zdůraznil nepřesnost formulace článku 228 Trestního zákona RF. První odstavec článku konstatuje, že nezákonné získání

nebo držení narkotických prostředků ve velkém množství bez úmyslu jejich další distribuce se trestá odnětím svobody do 3 let. V druhém odstavci se stejná činnost, spojená navíc s přepravou narkotik, trestá vězením od 3 do 7 let s možností konfiskace majetku. Nepřesný výklad pojmu "přeprava" vede k tomu, že dva narkomané, kteří si koupí od stejného dealera stejné množství stejné drogy mohou být potrestáni zcela různě v závislosti na tom, že jeden šel do svého bydliště pěšky a druhý jel hromadným dopravním prostředkem.

Nedokonalost některých článků Trestního zákona RF umožňuje vpouštět do tanečních sálů při diskotékách rajský plyn (kysličník dusný), působící negativně na játra. Pouze 14 % z celkového počtu osob, pohnaných k trestní zodpovědnosti, představují prodavači a organizátoři prodeje drog. V Moskvě, která se stala mezinárodním překladištěm drog, jsou známa i místa jejich prodeje v malých množstvích. Milice však zvyšuje statistické údaje na úkor konzumentů drog. Zadržen 20 narkomanů znamená 20 případů, a to je snadnější než odhalovat výrobce drog. Starší pomocník moskevského prokurátora Irina DANJAKOVA proto navrhuje, aby v každém případě, týkajícím se narkomana, bylo nutno objasnit i kde a od koho získával drogy. V Moskvě již nyní prokurátor nepodepíše obžalobu narkomana, pokud současně není zahájeno paralelní vyšetřování případu, který se týká jeho dealera

Účastníci konference se rozhodli vytvořit pracovní skupinu pro zpracování nové redakce článku 228 Trestního zákona RF s tím, že po projednání návrhu s právníky, experty, advokáty z praxe, představiteli soudů, prokuratury, ministerstev vnitra a spravedlnosti bude zaslán jako zákonodárná iniciativa Státní dumě. Současně byly odsouzeny spekulace, které se objevily v souvislosti s přijetím nového zákona na téma "lidská práva na konzumaci drog".

(DOLGIŠEV, V.: Narkomanija: prestuplenie i nakazanie. Krasnaja zvezda, 4.7.1998, s. 3.)

USA

Brát drogy v těhotenství je v USA trestné

Nejvyšší soud potvrdil rozsudky, podle nichž byly těhotné ženy konzumující drogy odsouzeny pro ohrožení zdraví svých dětí. V Jižní Karolině, kde prokurátoři začali aplikovat zákony o zneužívání dětí v případech těhotných žen, které během těhotenství konzumovaly narkotika, byly dvě ženy uvězněny, souzeny a odsouzeny na základě zákonů na ochranu dětí. Například Cornelia WHITNEROVÁ byla odsouzena na 8 let odnětí svobody za konzumaci cracku v těhotenství.

(USA, drogarsi in gravidanza reato contro il feto. Corriere della Sera, 27.5.1998.)

SDRUŽENÍ RODIČE PROTI DROGÁM.

Redakční rada

Národní protidrogová centrála byla oslovena Sdružením rodičů proti drogám. Činnost tohoto sdružení je zajímavá a to zejména svým nasměrováním na rodiče. Zkušenosti opravdu potvrzují, že rodiče jsou zatím nejslabším článkem v prevenci proti drogám. Předsedkyně sdružení, paní Mgr. Eva Šimsová rozdělila cíle, které sdružení protidrogovou aktivitou sleduje do následujících okruhů :

1. Nastartovat dialog o konzumaci drog mezi rodiči a dětmi tak, aby nezůstal u dosavadních výhrůžek typu „Opovaž se brát drogy“ nebo „Drogy jsou nebezpečné, doufám, že je nebereš“. Totéž platí v dialogu učitele a žáka.
2. Vyburcovat veřejné mínění tak, aby společnost nebyla lhostejná k distribuci a konzumaci drog, aby volení představitelé a především vláda zaujala čitelný a jednoznačný protidrogový postoj, a aby přijala odpovídající nekompromisní systémové zásady zejména v legislativě.
3. Motivovat sebedůvěru a povzbudit suverenitu u té části naší populace, která nebere drogy a považovat konzumaci drog za něco nepatřičného.
4. Ve státní preventivní politice nesmějí být tzv. protidrogoví odborníci, kteří se vymanili z drogové závislosti a nyní mají pro konzumaci drog mimořádné pochopení. Jejich role je významná pouze v pomoci těm, kteří drogám propadli.
5. Protidrogová politika musí být státním programem a její těžiště nesmí být, jak je tomu nyní pouze v činnosti soukromých a nadačních subjektů či společenských sdružení.

K burcování veřejnosti v bodu 2 uvedla Mgr. Šimsová v jednom rozhovoru - cituji :

„Je to náš cíl, ale k tomu potřebujeme agilní rodiče, kteří se k nám spontánně přidají a obdobné akce s naší pomocí budou organizovat tam, kde žijí. Chtěli bychom daleko více získat na svoji stranu rodiče všech profesí: lékaře, právníky, policisty, sportovce, herce, učitele a hlavně politiky, a to napříč všemi politickými stranami. Protože devět let jsme všemu drogovému řádění jenom přihlíželi vinnou bezzubých zákonů v naději, že snad naše dítě těmto nástrahám ujde. Nikoliv. A pak nám bylo velmi sugestivně z řad tzv. drogových odborníků předkládáno, že kdo je proti liberální drogové politice je proti svobodě člověka. Opak je pravdou. Protože svobodu nám nemohou diktovat ti, kteří ji permanentně zneužívají.“

Prvním pokusem rozběhnout dialog o škodlivosti drog bylo oslovení žáků pražských škol a výzva aby zpracovali slohové práce na téma : „Přesvědčte rodiče o škodlivosti drog“. Soutěže se zúčastnilo na 2000 studentů ve věku od 12 do 18 let. Tyto práce nakonec ukázaly, že znalostí dětí a mládeže o drogách jsou nemalé. Bohužel současně potvrdily, že konzumace drog patří do životního poznávání mladé generace. Všichni totiž potvrdili, že drogy jsou k dostání bez problémů kdykoliv a kdekoliv. Jejich destruktivní vliv na psychický a fyzický rozvoj mládeže je však zamlžen, protože jsou často dávány do jedné roviny s alkoholem a tabákem. Tolik z další odpovědi Mgr. Šimsové.

Pokud vás zkušenosti Sdružení rodičů proti drogám zaujali, chcete se dozvědět víc či případně založit podobné sdružení u vás členové sdružení vám rádi poradí na kontaktní adrese:

Sdružení rodičů proti drogám
Výstaviště Praha
170 00 PRAHA 7
tel.: 02/379 555, fax.:02/20103624

NĚKOLIK POSTŘEHŮ

Miloš Vaněček, Národní protidrogová centrála

VÝROČÍ.

Dne 6. října 1998 byla v Muzeu policie České republiky v Praze 2, Ke Karlovu č. 1 otevřena výstava 70 let boje české policie proti drogovému podsvětí. Výstava byla připravena Národní protidrogovou centrálou spolu s pracovníky muzea. Dne 22. září 1928 byla oběžníkem ministerstva vnitra čís. 49860-5/1928 zřízena ústředna pro potírání nedovoleného obchodu s omamnými prostředky v ČSR u policejního ředitelství v Praze. Proto 70 let.

Na panelech jsou vystaveny přijaté mezinárodní dohody o boji proti drogovému zlu a prováděcí zákony a vyhlášky, které umožňovaly aplikaci těchto mezinárodních závazků nejen v policejní praxi české policie. Faksimile jednotlivých právních norem jsou potom ve vitrinách doplněny originály sbírek zákonů. Expozice je vhodně doplněna trojrozměrnými exponáty. Je možné nahlédnout do pokoje obývaného lidmi, kteří berou drogy. Kdyby snad někdo neznal, tak tomu se v další vitrině představí marihuana, čili konopí seté. Výstava zahrnuje i smutnou stránku boje policistů proti drogám. Každoročně umírá řada lidí na předávkování drogami. I s těmito lidmi se policisté ve službě setkávají. Bohužel při ohledání místa činu, kde byl zemřelý toxikoman nalezen. Vystavené fotografie z těchto posledních setkání jenom potvrzují o jak smutnou záležitost se jednalo.

Mezinárodní opiová konvence přijatá v Haagu dne 23. ledna 1912 výstavu uvedla a novela trestního zákona, která vstupuje v platnost 1. ledna 1999 výstavu uzavírá. Návštěvníci mají možnost shlédnout i několik krátkých filmů.

MRAVOKÁRENSTVÍ.

Toto nezvyklé slovo jsem poprvé slyšel s úst Jana Wericha. Domnívám, že alespoň částečně vystihuje následující úvahu. Co nás ovlivňuje v našem rozhodování, co ovlivňuje naše jednání? Je to reklama, ztotožňování s různými vzory jednání nebo chování, příklad nalezený v našem okolí. Proč tento složitý úvod. Chtěl bych pozastavit nad tím, co jsem v poslední době viděl nebo slyšel. Konkrétně jak jsou mladí lidé seznamováni s problémem drog aneb různé formy „prevence“ proti drogám.

Zkušenost první.

Koncert „HUDBOU PROTI DROGÁM“ uspořádaný v Chebu. Pořadatelům nelze upřít dobrý úmysl. Koncert začal odpoledne a sešlo poměrně dost mladých posluchačů, kterým byl koncert. Na pódium byla přizvaná kapela z Plzně. První otázky moderátorky Šárky Kubelkové postavila celé odpoledne takřikajíc na hlavu. Vedoucí hudební skupiny na otázku co si myslí o drogách a přijatém drogovém zákonu uvedl, že zákon je špatný protože zahrnuje „marijánku“. On sám marihuanu kouří a je to výborná věc. Takže na koncertě Hudbou proti drogám byla vychvalovaná marihuana. I to bych snad vzal jako názor, kdy se moderátorka pokusila alespoň těm malým posluchačům vysvětlit, že kouření, včetně kouření marihuany zejména pro ně není to pravé ořechové. Jak koncert dopadl nevím. Byl plánovaný do pozdních nočních či chcete-li do brzkých ranních hodin a já jsem po této zkušenosti odjel kolem šesté hodiny večerní.

Zkušenost druhá

Obnovené Áčko na Nově a téma pro odpoledne „Přišli mi drogy“. Průvodcem odpoledne byla Šárka Kubelková. Jeden z hostů, kteří byli na odpoledne pozvaní byl mladý muž zraněný po dopravní nehodě. Po nehodě upoutaný na lůžko s ochrnutou spodní částí těla, do té doby než odhalil léčebné účinky marihuany. Ta jej postavila natolik na nohy, že do studia mohl přijít o berlích. V průběhu diskuze byla jedné z přítomných dívek položena otázka, zda by si vzala drogu jako lék. Když nechápavě hleděla na moderátorku, tak přítomný mladý muž se jí pokusil pomoc doplňující otázkou, zda by v případě bolesti vzala heroin, který by tyto bolesti utlumil? Dívka ani po této nápovědě nebyla schopná pořádně odpovědět. Ptám se proto, zda takto vedený pořad, který se má zabývat ožehavými tématy naší společnosti pomůže mladému člověku při hledání životních postojů, zda mu dá ty správné argumenty pro rozhodování, zda drogu vzít či nikoli, když je vlastně prezentován jako lék? Nikdo proboha nezatajuje, že některé drogy mají svůj původ v lékařství. A to i třeba zmiňovaný heroin. Ale je veliký rozdíl, jsem li nemocný a je mi lékařem předepsán lék, který užívám pod jeho dohledem po dobu nemoci a nebo zda uvedenou látku zneužívám pro nějaké prožitky. Lékař si je vědom všech rizik nasazení takových léků a to pomímám okolnosti, ze kterých jsou tyto léky vyráběny a distribuovány na rozdíl od drog kupovaných na ulici.

Zkušenost třetí.

10. října 1998 proběhla v odpoledních hodinách v Praze na Staroměstském náměstí demonstrace za legalizaci marihuany. První pozvání jsem našel na internetových stránkách, v sobotu na její konání ještě upozornil denní tisk. Zašel jsem se na tuto akci podívat a byl jsem celkem zklamán. Ne tím, že tato demonstrace byla povolena, ale její vlastní organizací a průběhem. Čekal jsem, že jestliže organizátoři budou chtít získat další stoupence legalizace, připraví pro ně materiál, kde by obhajovali toto svoje stanovisko. Je sice pravda, že jsem nestál přímo pod sochou, kde bylo epicentrum celého setkání, ale nikdo mě neoslovil a žádný propagační materiál mi nenabídl. Jediné co jsem slyšel přes megafon bylo sdělení, že akce za legalizaci marihuany budou probíhat po celém světě. Žádné další argumenty pro legalizaci. Jediná zmínka v úvodním projevu se týkala oznámení, že marihuana je lepší než „chlást“. Podle pískotu, který následoval nevím zda s tímto názorem souhlasili všichni. Nejen nesouhlasným pískotem, ale i konzumací alkoholu na místě část demonstrujících vyjadřovala svůj postoj. U stánku nakupovali pivo, víno. Další věc, kterou jsem nepochopil byla neochota účastníků demonstrace vyjádřit svůj souhlas a nebo i třeba nesouhlas redaktorovi TV Galaxie. Proč tam tedy šli, koho chtějí těmito akcemi přesvědčit, když nechtějí a nebo snad neumějí svoje stanovisko obhájit. Odcházel jsem z této demonstrace kolem 16.00 hod. To už zněla z dovezených reproduktorů hudba, pod sochou se kouřila marihuana a pro mě celá akce skončila takzvaně do ztracena. Žádné nové nebo převratné argumenty abych změnil názor – nesouhlasím s legalizací marihuany jsem neslyšel.

KNIHOVNIČKA BULLETINU

Lenka Šubrtová, Národní protidrogová centrála

NERAD Jindřich M., NERADOVÁ Ludmila: DROGY A MÝTY

Pouze pro odvážné čtenáře! - mnoho by stát v záhlaví této knihy. Neboť je třeba odvahy otevřeně přemýšlet a diskutovat o věcech, které jsou v drogovém harašení naší země na konci devadesátých let stále tabu. Manželé Neradovi, psychiatři a psychoterapeuté žijící v Holandsku, s vědeckou střízlivostí popisují vývoj drogové situace a terapeutických modelů ve třech evropských zemích, které nepropadly drogové hysterii a odmítly jít cestou americké „války proti drogám“.

Kniha shrnuje výsledky a klíčové údaje z tříleté experimentální studie podávání heroinu závislým ve Švýcarsku, terapeutické programy renomovaných nizozemských zařízení JELLINEK a ARTA uvozené historickým, filozofickým a společenským kontextem, rozdílné strategické přístupy k drogové problematice s jejich výhodami i problémy, demystifikaci drog a tradičního mýtu o „zvrhlém drogovém ráji“ v Holandsku.

„Dejte hysterce Aztéka, dejte hysterce Inka. S Aztékem ať se vyvzteká, s Inkem ať spinká ...“, Zpívali kdysi Vodňanský s Skoumalem. V logice této poetiky mohou být DROGY A MÝTY užitečným dvoj jediným indiánem.

Dušan Dvořák.

Knihu vydalo v roce 1998 nakladatelství VOTOBIA.
ISBN 80 - 7198 - 309 - 8

RUFER Marc: TABLETKY ŠTĚSTÍ

Extáze, Prozac - návrat psychofarmak?

Co je deprese? Co jsou antidepresiva? Je naše psychická soustava jemnější než „hrubá chemie“, jak se domnívá autor, sám lékař?

Jsou psychofarmaka skutečně bezpečná? Jsou dostatečně ověřená? A co léky i u nás běžně lékaři předepisované: Diazepam, Rudotel, Rohypnol, Amitriptylin ? A jakou vlastně hrají svou marketingovou politikou farmaceutické společnosti léčiva vyrábějící?

Maec Rufer, autor dalších kontraverzních titulů vyvolá jistě i knihou Tabletky štěstí živou diskusi.

Z doslovu psychiatra a psychoterapeuta MUDr. Tomáše Lajkepa:

Autorova nedůvěra v psychofarmaka nakonec ústí v paradoxní závěr, že by měla být legalizována droga Extáze, která prokazatelně patří mezi „tvrdé“ drogy, s vysokou návykovostí a toxicitou. Velmi jednoduše tvrdí, že po legalizaci by drogy přestaly být zakázaným ovocem a snížila by se jejich spotřeba. To je však naprostý nesmysl, protože žádné drogy - včetně alkoholu, nemohou být plně legální například pro mládež do osmnácti let věku. Pro tuto skupinu by drogy stále byly zakázaným ovocem, a navíc ještě snadno dostupným. Legalizace drog prostě není možná a nelze si ji ani představit. Vždy lze diskutovat pouze o míře restrikce.

Domnívám se, že určitý kritický odstup, který se tak plodně uplatňuje v mnoha sférách lidského vědění, bude vhodné zachovat i při četbě této knihy.

Knihu v roce 1998 vydalo nakladatelství BOOKS, s.r.o.
ISBN 80 - 85914 - 97 - 2

WELSH Irvine: TRAINSPOTTING

Herojové Welshovy knihy jsou hledači pevného bodu, s jehož pomocí chtějí pohnout zeměkoulí. Postupně však zjišťují, že kolem něho bloudí po obvodu bílého kruhu ležícího uprostřed nevábne temného prostoru. Když se však pokusí kruh rozetnout kružnice se změní v dostředivou a odstředivou spirálu.

V prvním případě se ve stále rychlejších (o)točkách řítí do bílého světla posledního heroinového šlehu. V druhém případě se rozvolněné a široké zákruty spirály dříve či později opět spojí a vytvoří šedivý kruh „spořádaného“ života, jehož „jistoty“ dosud komentovali s patřičně černým humorem a rozetnout ho je mnohem těžší.

Vystoupit z bludného kruhu není jednoduché a žádá si to oběti. Protože však v reálném světě není oběť blíže specifikována, je zcela běžné že jí bývá úplně někdo jiný.

Knihu v roce 1997 vydalo nakladatelství MAŤA.
ISBN 80 - 86013 - 28 - 6

Knihla byla zfilmována o pod stejným titulem ji distribuuje Intersonic. Film byl oceněný českým lvem za nejlepší zahraniční snímek roku 1996.

DROGY NA VIDEU

VASA Medical Video Production

Zdraví a nemoc se - ať chceme nebo nechceme - stává stále více součástí ekonomického systému. Abychom mohli své zdraví aktivně chránit, musíme vědět, jaká rizika poškození zdraví existují, jak se jich vyvarovat. Stejně tak potřebujeme umět včas odhalit závažné stavy a situace ohrožující zdraví osob v okolí - v rodině, ve škole, na pracovišti. Měli bychom znát, jak v případě úrazu nebo ohrožení života poskytnout postižené osobě první pomoc. V dnešní době se navíc stále aktuálnější potřebou stávají znalosti o drogách, rizicích jejich užívání a možnostech včasného odhalení užívání drog i pomoci osobám užívajícím drogu. Zdrojem těchto informací mohou být nejrůznější knihy, encyklopedie, letáčky, besedy, přednášky, relace v rozhlasu, televizi. Nebývají však vždy zcela výstižné a srozumitelné. Kniha nemůže všechno vyjádřit, i když využívá ke zvýšení názornosti výkladu ilustrace. Mnohem názornější - a v dnešní uspěchané době i bližší - je forma souhrnného stručného sdělení informací prostřednictvím videofilmu. Zkušenosti několika odborníků vyústily ve vytvoření instruktážních zdravotnických filmů, které se zabývají nejzávažnějšími tématy v péči o zdraví, riziky poškození zdraví drogami a úrazy, první pomocí aj. Filmy z tvorby autorského týmu VASA Medical Video Production splňují požadavky na informativnost a srozumitelnost pro nejrůznější cílové skupiny - děti, mládež, rodiče, pedagogy či zdravotníky, ale i náročné požadavky pro výuku v oblasti přednemocniční neodkladné péče. S filmy vyrobenými VASA Medical Video Production již dnes pracují školy v celé republice. Několik filmů se zabývá drogovou problematikou - jak z oblasti prevence užívání drog, tak i informacemi pro lektory, pedagogy a rodiče.

DROGY - video pro pedagogy

Dnes stále aktuálnější problém užívání drog mládeží - a to i ve školách - pomáhá řešit videofilm, který byl vytvořen ve spolupráci s odborníky z oblasti prevence a léčení drogových závislostí. Shrnuje drogovou problematiku v ČR, kdy se začínají brát drogy, ale i důvody pro užití drogy. Charakterizuje jednotlivé skupiny drog - jak droga vypadá, projevy užití, pomůcky užívané k aplikování drogy. Vysvětluje následky užívání drog, ale přináší také informace, jak postupovat při zjištění a podezření, že žák či student užívá drogu. Upozorňuje, kdy by mělo vzniknout podezření na užití drogy, jak se v takovém případě zachovat, jak postupovat ve škole a kam se obrátit o odbornou pomoc.

Film je vyroben v souladu s metodikou MŠMT ČR pro postup školských zařízení v oblasti prevence a řešení případů užívání drog dětmi a mládeží.

Film je určen především pro pedagogy, vychovatele a všechny, kdo s mládeží a dětmi pracují. Je poučný i pro rodiče, neboť upozorní na možnosti včasného odhalení experimentů či užívání drogy. (Délka programu je 23 minut, cena 240 Kč + DPH.)

PŘEDÁVKOVÁNÍ DROGY

BULLETIN 4/98

V posledních letech výrazně narůstá počet zejména mladých lidí, kteří experimentují s nejrůznějšími drogami. Mnozí z nich pak drogy užívají pravidelně. Užívání drog vede ke vzniku závislosti - jak u drog legálních, jako jsou cigarety či alkohol, tak i u drog nelegálních, zejména pervitinu a heroinu.

Ve filmu je znázorněno, jak lehce se mladý člověk může dostat do kontaktu s drogou. Film přispěje k seznámení mladých lidí s následky, ke kterým užívání drog vede, ukazuje vnitřní pocity a vnější projevy užívání drog, ale také způsob, jak a kdy kontaktovat krizové centrum pro léčení závislosti. Varuje současně před rizikem zdánlivě nevinného experimentování s drogami. Seznamuje se způsobem, jak poskytnout okamžitou pomoc při bezprostředním ohrožení života při předávkování drogou.

Film je určen pro děti a mládež posledních ročníků základních škol, pro středoškoláky, ale také pro dospělé, kteří jsou v kontaktu s mládeží (zaměstnanci klubů, diskoték, nádraží, policie apod.). Délka programu je 21 minut, cena 240 Kč + DPH.

KAM DOVEDOU DROGY

Užívání drog se stává stále běžnějším pro mnohé mladé lidi. Nejčastěji začíná užívat drogy mládež ve věku 15 - 19 let. Často začíná rovnou s velice rizikovými drogami - jako je pervitin a heroin.

Velmi často si mladí lidé drogy píchají a dříve či později se stávají na droze závislími. Ve filmu je výpověď dvou mladíků závislých na drogách. Hovoří o okolnostech, které je přivedly k drogám, co jim drogy daly a co vzaly ... Oba prošli při užívání drog různými stadii, ale v době natáčení filmu byli schopni sdělit své zkušenosti.

Film je otrěsnou výstrahou všem, kdo by chtěli s drogami experimentovat.

Film je určen pro mládež i děti; je vhodnou pomůckou pro dospělé, kteří s dětmi pracují. (Délka programu je 18 minut, cena 190 Kč + DPH.)

OTRAVY DĚTÍ (první pomoc)

Otravy jsou závažné stavy, které ohrožují život postiženého. Často bývá postiženo dítě. K požití nadměrné dávky škodlivé látky a tím ke vzniku otravy může dojít jak náhodnou záměnou, ale také záměrně při experimentech s užíváním různých látek a léků. Při každé otravě je důležitá okamžitá účinná pomoc, kterou mohou dítěti poskytnout i jeho kamarádi. Tato pomoc spolu s okamžitým přivoláním zdravotnické pomoci dává postiženému šanci na přežití a uzdravení.

Ve filmu jsou znázorněny postupy, které jsou v daném případě použitelné jako první pomoc, kterou dokáže poskytnout i kamarád. Kromě ukázek těchto postupů má film motivovat mládež k poskytnutí první pomoci kamarádovi.

Film je určen pro mládež, je také vhodnou pomůckou pro dospělé, kteří s dětmi a mládeží pracují. (Délka programu je 17 minut, cena 190 Kč + DPH.)

Bližší informace o těchto i dalších zdravotnických instruktážních a výukových filmech na písemné dotazy poskytne VASA Medical Video Production, 140 00 Praha 4, Na strži 47.

VIDEOKAZETY

STUDIO ČAF, Hlubočepská 6, 152 51 PRAHA 5

ČERTOvy KRABIČKY

režie Václav BERNARD

délka 17 minut

1996

Nejprve pokušení, pak hra, která ovšem velice často přechází do chorobné závislosti a mnohdy má tragické konce. Takové jsou hrací automaty, které mnoha lidem vysávají peníze, čas i jejich osobnost. Pro děti a mladé lidi je to velice nebezpečné a právě pro ně je určen tento videopořad, který byl zpracován na základě objednávky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

K videokazetě je přiložen metodický list k problematice multimediálních výukových pomůcek.

Cena : 220,-Kč včetně DPH

NELEGÁLNÍ DROGY

režie Václav BERNARD

délka 17 minut

1995

Co jsou to drogy a jejich základní rozdělení. Tvrdé a měkké drogy - těžké látky, konopí a jeho produkty, halucinogenní drogy, opiáty stimulační drogy. Charakteristika drogové závislosti a její postupný vznik a příznaky, abstinční příznaky. Droga postupně nahrazuje všechny životní hodnoty a trvalé užívání končí těžkými zdravotními následky. Rozhovory s toxikomany, jejich pocity po požití i ve stádiu abstinence.

Videopořad byl posuzován komisí pro problematiku závislosti MŠMT ČR a doporučen k použití na školách.

Cena : 220,-Kč včetně DPH

KAŽDÝ MÁME SVŮJ ŽIVOT V RUKÁCH

režie Stanislav BROŽÍK

délka 22 minut

1994

Dokument, který je součástí prevence boje proti drogovým závislostem. Beseda odborníků, exaktní důkazy z odborných pracovišť Ústřední vojenské nemocnice v Praze vytvářejí klíma podporující zájem o zdraví a odmítající drogy jako součást životního stylu.

Cena : 220,- včetně DP

ČLOVĚK NEUMÍRÁ ŽÍZNÍ

režie Václav HAPL

délka 22 minut

1970

Filmová esej na téma psychotropních látek halucinogenů, drog, které mohou být stejně dobře zneužity anebo naopak se mohou stát užitečným pomocníkem lékařské vědy při odhalování příčin duševních poruch.

Cena 220,-Kč včetně DPH

OBJEDNÁVKA

Objednávám závazně :

ČERTOVI KRABÍČKYkusů

NELEGÁLNÍ DROGYkusů

**KAŽDÝ MÁME SVŮJ
ŽIVOT V RUKÁCH**kusů

ČLOVĚJ MEUMÍRÁ ŽÍZNÍkusů

Kazety zašlete poštou s příloženou složenkou včetně poštovného 40,-Kč*

Kazety zašlete poštou na dobírku včetně poštovného 70,-Kč.*

*- označte křížkem způsob zaslání

ADRESA:

.....
.....
.....

PSČ.....

PODPIS